

FRANCE BORKO
(1904–1956)

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

Univerza v Mariboru

Univerzitetna knjižnica Maribor

Zbirka

OSEBNOSTI

8

France Borko (1904–1956)

Urednica

Valerija Stopar

December 2024

Naslov <i>Title</i>	France Borko (1904–1956)
Urednica <i>Editor</i>	Valerija Stopar (Univerzitetna knjižnica Maribor)
Zbirka <i>Series</i>	Osebnosti, zvezek 8
Urednica zbirke <i>Series editor</i>	Vlasta Stavbar (Univerzitetna knjižnica Maribor)
Jezikovni pregled <i>Language editing</i>	Marko Jesenšek (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta)
Tehnični urednik <i>Technical editor</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Oblikovanje ovitka <i>Cover designer</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Grafične priloge <i>Graphic material</i>	Zapuščina Franceta Borka (hrani UKM, Rokopisna zbirka), osebni arhiv Elka Borka
Založnik <i>Published by</i>	Univerza v Mariboru Univerzitetna založba Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija https://press.um.si , zalozba@um.si
Izdajatelj <i>Issued by</i>	Univerzitetna knjižnica Maribor Gospejna ulica 10, 2000 Maribor https://ukm.um.si , ukm@um.si
Izdaja <i>Edition</i>	Prva izdaja
Vrsta publikacije <i>Publication type</i>	E-book
Dostopno na <i>Available at</i>	http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/3ukm24
Izdano <i>Published at</i>	Maribor, december 2024

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba
/ *University of Maribor, University Press*

Besedilo / *Text* © avtorji in Stopar (urednica), 2024

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno 4.0 Mednarodna. / *This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.*

Uporabnikom je dovoljeno nekomercialno reproducirati, distribuirati, dajati v najem, priobčiti javnosti in predelovati avtorsko delo in njegove predelave, morajo pa navesti avtorja.

Vsa gradiva tretjih oseb v tej knjigi so objavljena pod licenco Creative Commons, razen če to ni navedeno drugače. Če želite ponovno uporabiti gradivo tretjih oseb, ki ni zajeto v licenci Creative Commons, boste morali pridobiti dovoljenje neposredno od imetnika avtorskih pravic.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

929Borko F. (0.034.2)

FRANCE Borko [Elektronski vir] : (1904-1956) / urednica Valerija Stopar. - 1. izd. - E-knjiga. - Maribor : Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. - (Zbirka Osebnosti ; zv. 8)

Način dostopa (URL): <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/3ukm24>

ISBN 978-961-286-934-2 (PDF)

doi: 10.18690/um.ukm.3.2024

COBISS.SI-ID 219290371

ISBN 978-961-286-934-2 (pdf)
978-961-286-935-9 (mehka vezava)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.ukm.3.2024>

Cena
Price Brezplačni izvod

Odgovorna oseba založnika Prof. dr. Zdravko Kačič,
For publisher rektor Univerze v Mariboru

Citiranje Stopar, V. (ur.) (2024). *France Borko (1904–1956)*. Univerza v
Attribution Mariboru, Univerzitetna založba. doi: 10.18690/um.ukm.3.2024

Kazalo

Valerija Stopar	
1 Uvodna beseda.....	1
Vlasta Stavbar	
2 Osebna zapuščina Franceta Borka v Rokopisni zbirki UKM	3
Elko Borko	
3 Življenje in delo Franceta Borka.....	5
Izbrala Elko Borko in Valerija Stopar	
4 Dokumentarno gradivo Franceta Borka	27
Elko Borko in Valerija Stopar	
5 Bibliografija Franceta Borka	49
Poezija	49
Proza	52
Članki, ocene in drugi prispevki.....	57
Prevodi, priredbe in uredništvo	58
6 »Besede in izrazi iz središčanskega govora«.....	59
O profesorju dr. Elku Borku.....	61

1 Uvodna beseda

Z 8. zvezkom zbirke Osebnosti se spominjamo Franceta Borka, učitelja in literarnega ustvarjalca, ki je v prvi polovici 20. stoletja s svojo predanostjo pisanju in kulturnemu življenju zaznamoval predvsem tedanjo mariborsko skupnost. Ustvarjalci, kot je bil France Borko, imajo prav posebno vlogo; s svojimi deli ohranjajo spomine, krepijo narodno zavest in nam ponujajo zgodbe, v katerih lahko spoznavamo našo preteklost. Z odkrivanjem njihovega življenja in dela se poklonimo predhodnikom in bogatimo sedanje kulturno življenje. Z obujanjem njegove zapuščine želimo opozoriti na pomen Borkovega delovanja, ki sprva posebno ne izstopa, vendar lahko nagovori tudi sodobnega človeka, saj ohranja povezavo s preteklim prostorom in časom. Ob tem, ko se spominjamo Franceta Borka, se moramo zavedati, da so njegova dela odsev njegovega časa in so kot taka pomemben dokument o tedanjem življenju, za katerega mislimo, da je dobro raziskano in poznano, vendar se nam nekako čedalje bolj oddaljuje.

Čeprav je bil France Borko v svojem času prepoznan kot pesnik in pisatelj, je danes v slovenskem literarnem prostoru manj poznan. Njegova dela, ki so nastajala v precej nemirnih časih, izražajo pripadnost domačemu okolju, ljubezen do slovenske besede in globoko povezanost z življenjem ljudi v teh krajih. Kot pesnik in pisatelj je znal v svojih pesmih in zgodbah izraziti pristne občutke domačih ljudi, pokrajine ter prepoznati in ujeti bistvo časa, v katerem je živel.

Prizadevanje avtorja prof. dr. Elka Borka, sina Franceta Borka, da bi poudaril in ohranil spominsko in kulturno vrednost očetovega življenja ob 120. obletnici njegovega rojstva, je utemeljeno in pomembno za poznavanje naše preteklosti in cenjenje kulturne dediščine, ki jo tkemo vsi – od priznanih ustvarjalcev do preprostih, a pomembnih ljudi našega vsakdana. France Borko nam ostaja kot vzor vztrajnosti in zavzetosti, hkrati pa nas vabi, da sami iščemo in vrednotimo dragocenosti v življenju, ki ga zaznamujejo ljudje okoli nas, prostor in slovenska beseda.

Vlasta Stavbar

2 Osebna zapuščina Franceta Borka v Rokopisni zbirki UKM

Gradivo Rokopisne zbirke Univerzitetne knjižnice Maribor predstavlja pomemben in najdragocenejši del fonda knjižnice. Gre za zbirko edinstvenega, včasih tudi zasebnega gradiva, ki je s predajo v hrambo knjižnici postalo del narodove in univerzalne kulturne ustvarjalnosti ter s tem kulturne dediščine. Svoj izvor ima v osebni avtorski stvaritvi, ki postane javnosti znana šele po objavi. Hkrati pa so v zbirki, zlasti kadar gre za osebne zapuščine ali ostaline, tudi osebni dokumenti posameznika, ki predstavljajo dokumentarni del. Gradivo je torej raznoliko, tako po svoji vsebini kot tudi obliki in načinu nastanka. Večina gradiva v Rokopisni zbirki UKM je bila podarjena (posamično ali v sklopu večjih zapuščin in zbirk), manjši del pa je pridobljen z nakupi.

Vse to velja tudi za zapuščino učitelja in literarnega ustvarjalca Franceta Borka, ki jo je Rokopisna zbirka UKM pridobila v letošnjem letu, ko mineva 120 let od njegovega rojstva. Zapuščino je Univerzitetni knjižnici Maribor podaril njegov sin prof. dr. Elko Borko. Obsega dokumentarno gradivo, kot so različni dokumenti (rojstni list, spričevala, diplome, dokumenti o službenih postajah Franceta Borka, npr. na mariborski državni realni gimnaziji in državni klasični gimnaziji, prošnja in odobritev štipendije Jugoslovansko-češkoslovaške lige, odsek Maribor ...). V zapuščini so tudi dokumenti iz obdobja druge svetovne vojne, ko je bila družina s transportom izseljena v Srbijo. France Borko je v izgnanstvu poučeval kot profesor na gimnaziji v Prokuplju. Dodanih je tudi nekaj dokumentov njegove žene Lucije Slokan.

Posebno vrednost v zapuščini pa imajo neobjavljena literarna dela Franceta Borka in *Dnevnik* iz leta 1944. Rokopisna knjižica je nastala v času izgnanstva in zajema obdobje od 19. marca 1944 do 13. decembra 1944. Zanimiva so tudi osebna pisma njegovim domačim ter korespondenca z literarnim sodobnikom Franom Saleškim Finžgarjem.

Ob prejemu je bilo v prvi fazi bibliografske obdelave gradivo razdeljeno po vsebini na osebne dokumente, področje delovanja in korespondenco Franceta Borka. Gradivo je digitalizirano in v nadaljevanju bo še podrobneje razvrščeno in bibliografsko obdelano.

Prav osebne zapuščine bogatijo Rokopisno zbirko Univerzitetne knjižnice Maribor. In ob tej priložnosti izrekamo zahvalo prof. dr. Elku Borku, da je predal zapuščino svojega očeta, ki je v prvi polovici 20. stoletja pustil pečat v mariborskem kulturnem prostoru in na katero je prav gotovo čustveno navezan, ustanovi, ki bo tako ohranila zapuščino, zanjo ustrezno strokovno poskrbela in v prihodnje omogočila raziskovalcem dostop do nje.

Slika 1: Portret Franceta Borka

Avtor portreta je hrvaški slikar Frane Baće, nastal je v Prokuplju leta 1944.

Lastnik slike je Lucijan Borko.

3 Življenje in delo Franceta Borka

France Borko se je rodil 29. novembra 1904 v Obrežu pri Središču (Rojstni in krstni list 1931). Obrež je razloženo naselje na Središkem polju, ki leži ob cesti Ormož–Središče–Čakovec in je dobilo ime po svoji legi ob Dravi. Vas nima cerkve, šole in pokopališča. Obrež je bil med obema svetovnjima vojnama samostojna občina, kar dokazujeta tudi Borkova Izkaznica o državljanstvu (1931) in Domovinski list (1931), od leta 2006 pa je del novoustanovljene Občine Središče ob Dravi, kjer sta tudi farna cerkev in pokopališče. Obrež ima kot drugi kraji v središko-ormoški soseščini svoj grb, na katerem je muha pripeta z verigo. Dom kulture Obrež prireja vsakoletni septembrski tradicionalni dogodek »Muha na lonci« (Muha na verigi). Nova Občina Središče ob Dravi je povezala prebivalstvo in nekatere razlike med kraji so postale le še zgodovinska zanimivost (Borko 1947). Središka govornica se nekoliko razlikuje od govornice v Obrežu in sosednjih krajih (Kolarič 1956).¹

Ivan Borko, oče Franceta Borka, se je rodil 15. maja 1877, mati Elizabeta (Liza) Borko, roj. Kuster, pa 19. novembra 1878. Imela sta šest otrok. Oče Ivan je v Središču ob Dravi končal osnovno šolo, nato pa je še mladoleten prevzel kmetijo v Obrežu. Posestvo Ivana in Elizabete Borko je obsegalo 20 hektarjev obdelovalne zemlje in je zadostovalo za preživetje družine. V domači središki srenji so Ivana Borka imenovali »Ftičarjev Vanč«, kasneje tudi »Ftičarjev oča«; bil je dober gospodar, bister mož, ljudski pesnik in komedijant. Že pred prvo svetovno vojno se je vključil v družbeno življenje Središča in je pomagal pri izgradnji Sokolskega doma. Starejši sorodniki so mi povedali, da je objavljajl v središkem humorističnem časopisu *Središki sršen*, dolga leta pa je bil tudi član središke godbe. Pisal je pesmi, ki so se ohranile v rokopisnem zvezku; najbolj znana je njegova obreška himna, s katero so se fantje »petelinili doma in v sosednjih vaseh ter tako dražili domače fante in druge prebivalce«:

¹ Glej tudi 6. poglavje »Besede in izrazi iz središčanskega govora«.

*»Mi smo iz središke fare, ribtarije obreške,
le poglejte nas pajbare, ki nas gor nad dvajset je.
V oštarijo radi gremo, sladko vince pijemo,
keri pa nas ne trpijo, nose jim razkolemo.
Mi bi radi mir imeli, se kak bratje ljubili,
če bi vi to drugi šteli, vkup bi zapopevali.«*
(Krnjak 2013: 35)

Slika 2: Ivan Borko (Ftičarjev Vanč) med prepevanjem po vasi (30. 8. 1955)

France Borko je zapisal, da je po očetu podedoval pesniško žilico: *»Veselje do pesmi imam po očetu, ki je znan veseljak, rad poje in pije. Še zdaj, ko ima že sedem križev, zagreši kakšno pesem.«* (Borko 1951)

France Borko je bil najstarejši otrok v družini. Med letoma 1912 in 1918 je obiskoval šestletno osnovno šolo v Središču ob Dravi. Oče ga je leta 1918 vpisal v prvi razred klasične gimnazije v Mariboru, drugi razred je obiskoval na ptujski gimnaziji (Letno izpričevalo 1920), nato pa se je v tretjem letniku² vrnil v Maribor (Letno izpričevalo 1921), kjer je zaključil osemletno gimnazijsko šolanje z zaključnim izpitom (Letno izpričevalo 1926) – zrelostni izpit je opravil 12. junija 1926.

Slika 3: Elizabeta Borko, roj. Kuster (levo), Ivan Borko (desno), mati in oče Franceta Borka, v sredini njegova starejša sestra Elizabeta (1904)

² V opombi na zadnji strani ptujskega spričevala je pripis, da se učenec lahko prepíše v tretji letnik druge šole: »Učenec je svoj izstop javil; proti sprejemu na drugem zavodu ni ugovora. V Ptuj 21. 9. 1920.« (Letno izpričevalo 1920)

V gimnaziji je začel objavljati pesmi v glasilu mariborske katoliške mladine *Stražni ognji*. Ob zaključku gimnazijskega izobraževanja so maturanti državne klasične gimnazije izdali zbirko *Rosna jutra* – v njej sta objavljeni tudi dve pesmi Franceta Borka.

Leta 1926 se je vpisal na Teološko fakulteto Univerze v Ljubljani (Svedočba o imatrikulaciji 1926). Želel je postati skladatelj, zato je v študijskem letu 1926/27 sočasno obiskoval tudi Šolo Glasbene matice (Šolsko spričevalo 1927); po letu dni je to šolo opustil, ker je ugotovil, da njegova želja ni smiselna. Po prvem semestru se je prepisal s Teološke fakultete na Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani, dekan Fran Ramovš (Absolutorij 1930) pa mu je z odločbo priznal, da se mu šteje semester s Teološke fakultete v redno študijsko dobo na Filozofski fakulteti. Z odločbo o Absolutoriju (1930) je v poletnem semestru leta 1930 dokončal slavistični študij na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (Absolutorij 1930) in diplomiral 30. junija 1930 (Diploma Filozofske fakultete 1930).

Slika 4: France Borko, študent slavistike na ljubljanski Filozofski fakulteti, s svojima sestrama Toniko (levo) in Rosino (v sredini)

Po diplomi je dobil štipendijo češkoslovaške vlade (Rižnar 2020) za doktorski študij na praški univerzi – o svojem praškem obdobju je zapisal:

»Toda zamikalo me je življenje velemesta bolj kot brskanje po zaprašenih arhivih. Potoval sem v Pariz, videl sem Italijo in njeno umetnost in znamenitosti Benetk, Rima, Florence, Neapolja, ogledal sem si Nemčijo (Berlin, München, Dresden), bil sem v Varšavi, Krakovu in na znani božji poti v Čenstobovi.« (Borko 1951)

»Nekaj tednov pozneje je prišel za menoj v Pariz rojak France Borko iz Obrežja pri Središču. Imel je srečo; dobil je veliko štipendijo za slavistiko na univerzi v Pragi. Toda kako bi mogel ostati v Pragi, ko je bila prilika za izlete po svetu? Uredil je z upravnikom na Univerzi, da mu je pošiljal štipendijo v Pariz. Ostal je nekaj mesecev pri meni in se dneve in dneve sprebajal po muzejih in knjižnicah, da sva se zvečer dobila na oglu Italijanskega bulvarja in šla na lov za nočno milino Pariza.« (Jurčec 1964: 335)

O vtisih s teh potovanj med letoma 1930 in 1931 je pisal reportaže in poročila za slovenske časopise. Vpoklican je bil k vojakom, a je bil spoznan za nesposobnega. Po vrnitvi iz tujine je čakal na redno službo, med tem pa je bil med 1. septembrom 1932 in 22. marcem 1933 domači učitelj in prefekt v Dijaškem domu Maribor (Vprašalna pola 1946).

Slika 5: Poročna fotografija Franceta in Lucije Borko, roj. Slokan (oktobra 1933)

Slika 6: France Borko na dravskem mostu z 18-mesečnim sinom Elkom (21. 5. 1936)

S 1. marcem 1933 je bil imenovan na mesto suplenta na Klasični gimnaziji v Mariboru (Uverenje 1933). 4. oktobra 1933 se je poročil z učiteljico ročnih del Lucijo Slokan (Poročni list 1933). Že kmalu po poroki sta se jima rodila sin in hčerka: 14. novembra 1934 sin Gabrijel, imenovala sta ga Elček in kasneje Elko; 18. februarja 1936 hči Marija (Službenički list 1941).

France Borko je bil 15. avgusta 1934 po »službeni potrebi« premeščen na Državno realno gimnazijo v Mariboru (Uverenje 1934) – najprej je bil suplent, 17. maja 1935 pa je opravil profesorski izpit za slovenski jezik z jugoslovansko književnostjo in postal redni profesor na gimnaziji (Diploma o opravljenem izpitu za profesorja srednjih šol 1935). Med letoma 1934 in 1937 je vodil dijaško knjižnico gimnazije (Hartman 2001: 814). Marca 1938 je bil premeščen na Državno nepopolno mešano realno gimnazijo v Mariboru (Službenički list 1933–1939), kjer je služboval vse do leta 1941.

Slika 7: Fotografija Franceta Borka s Službeničkega lista (1934)

Poleg svojega poklicnega dela se je udeleževal tudi kot književnik. Leta 1934 je izdal v založbi Zveze mladih intelektualcev pesniško zbirko *Pesem iz Slovenskih goric*. Podaril jo je direktorju in kolegom, konec šolskega leta 1937/1938 pa jo je razdelil v slovo svojim učenkam četrtega a-razreda. Po prijavi, da ima knjiga »neprimerno vsebino«, so to obravnavali kot disciplinski prekršek in ga 14. marca 1939 na Upravnem sodišču za dravsko banovino v Celju obsodili – šest mesecev so mu znižali prejemke za 5 %, plačati pa je moral tudi stroške disciplinskega postopka (Službenički list 1933–1939). Borko je bil zaradi tega zelo prizadet. Prepričan je bil, da je šlo za maščevanje, ker je sodeloval v Kocbekovi mladi socialno krščanski skupini.

Njegovega pisanja pa to ni ustavilo in je vztrajno objavljajal podlistke, novele in črtice v številnih revijah, ki so pred vojno bogatile slovenski kulturni prostor, še največ v mladinski reviji *Razori*, reviji *Gruda* (mesečnik za ljudsko, kmetско prosveto), družinskem listu *Žika*, ilustrirani reviji *Življenje in svet* (priloga *Jutra*), revijah *Naš dom*, *Jugoslovanski biseri* in *Mariborski teden* (gospodarska in kulturna revija).

Slika 8: France Borko s svojimi dijaki II. b razreda
(fotograf Japelj, 1937)

Franceta Borka so novembra 1939 vpoklicali na trimesečne vojaške vaje (Službenički list 1933–1939), v začetku aprila 1941 pa je postal pripadnik jugoslovanske armade in je dočakal razpad Jugoslavije na Hrvaškem. Izkušnje iz tega obdobja je podrobno zapisal v poročilu Komisiji za ugotavljanje okupatorjevih zločinov že marca 1945, ko je še bil v Prokuplju (Prijava Državni komisiji 1945).

Družino so usmerili v Prokuplje na jug Srbije. Profesor France Borko je že 28. junija 1941 dobil potrdilo Ministrstva za prosveto, da je zaradi vojne moral zapustiti svoje delovno mesto v Mariboru (Potvrda Ministarstva prosvete 1941). Takoj je vložil prošnjo za službo in jo naslovil na ministrstvo za šolstvo v Beogradu. Na srečo je mestna gimnazija potrebovala profesorja za nemški jezik, tako da se je 1. septembra 1941 zaposlil kot gimnazijski profesor v Prokuplju ob reki Toplici (Uverenje 1941).

Dejanski stan

(Kratek opis dogodkov. Način aretacije, ravnanje v zaporih in taboriščih kakor šikana, zasmovanja, mučenja itd. prijavitelja in drugih oseb, doživljeni oz. znani pomembni dogodki sploh z navedbo imen, event. različna usoda svojcev, vloga domačih kulturbundovcev in drugih pomagačev okupatorja, preganjanja od strani okupatorjev in njihovih pomagačev po deportaciji. Podpis prijavitelja in dveh prič z naslovi, ter podpis zaslíševalca. — Event. dokumente, potrdila, fotografije itd. po možnosti priložiti).

Iz Sleovskega Brodu sem se vrnil na dom svoježene v Braslovčah. Tu me je takoj drugi dan po odhodu v Maribor - kakor sem zvedel pozneje - od nje - iskal Gestapo. V Mariboru sem še bil teden dni prost, dokler niso potrkali na moje stanovanje gestapovska puškina kopita ob treh popoldne 25. aprila. Pretresli so me in moje stanovanje, če ni v njem orožja. Niso mi dali, da bi dolgo iskal stvari, ki so mi jih rekli vzeti s seboj, brž sem moral v zunaj čakajoči kamion. V njem sem zagledal svojega direktorja. Spregovoriti nismo smeli beseda. Med vožnjo po ulicah smo pobrali vse profesorje, kolikor so jih gestapovci imeli napisanih na listu in so bili slučajno doma. Pot je kazal neki domači nemčur. Najprej so nas odložili v hiši, kjer je imel Gestapo svoje pisarne. Na Zrinjskem trgu, ko smo čakali, kaj bo z nami, je mene neki gestapovec prvega izbral, da sem šel po drva in da sem pometel sobo. Ko so nam vzeli vse podatke neki nadirni Prusi, ki jih je bilo težko razumeti, in je medtem prispel drugi kamion profesorjev, so nas zvečer ob osmih pripeljali v mlajsko kasarno. Tu smo zopet bili pozvani pred stol, kjer so nam vzeli podatke. Ves čas zapora - zlasti v prvih dneh, ko so nas stražili zammüchungsasramovanje zdresirani policisti mi je bilo dosti pretrpeti in potrpeti, čistili smo stranišča, pranašali smo bres gestapovskih okovanih škornjev, enkrat sem moral s tovarišem Gruntarjem pomesti vse stopnice, ker sva bila zasačena ob oknu. Pokazal sem mu svojo mater, ki se je iz Središča pripeljala, ko jeslišela, da sem v zaporu. Noči, ko so nemški tarski zlikovci sami sežgali nemški avto in zato bili polovljeni nadolžni in do krvi pretepeni v bunkerju pod nami, tistih krikov v noči menda nebo nihče po zabilšikane, strahovanje z različnimi znamenji, zaniševanje in poniševanje človekovega dostojanstva je bilo na dnevnem redu. V raciji nelovljene mariborske postnice so nam bile dodeljene. Varali so nas s pristopom v Heimatsbund, da bomo izpuščeni in postavljeni kam v Avstrijo. Hrano, ki smo jo prejemali, so ženam od plačočkat odtrgali. Za mesec maj je moja žena prejela samo šest sto din. Na pred večer izгона so izselili moje stanovanje, v pol ure jemerala po noči biti vse družina z dvema kovčgoma in s spečo dečo v temnem kamionu. Na to nismo bili pripravljeni, ker smo bili rodom že od dedov in pradedov daljetzmerena Štajerske. A ravno nas so prve nagnali. Tisto noč sta spali pri moji ženi slučajno dve njenih sestri, ki je vsaka imela svoj šivalni stroj, shranjen pri meni. Nič ni pomagalo, morali sta zraven. Ema jehotela pobegniti skozi okno, a je gestapovec nameril na njo puško. Vrata so zapečatili. Vrednost tršočnega stanovanja z opremo in vsemi predmeti/triješivalni stroji, kuhinjska posoda, umetniške slike, zavese, preproge, obleka, posteljnina, perilo/so gestapovci sami ocenili nad sto dvajset/100/tisoč. Najgroznejše je bilo tisto noč, ko so nas z družinami vred zaprli po noči v bunker, kjer smo a drugega dne z jokajočo dečo čakali, da nas preženejo v negotovo smer. Črn kamion so nas strpali ob bajonetih in nas zakrili kot da nas peljejo na morišče. Ker še ni bilo preko Drave Železniškega mosta, smo bili prepljani v groznem prahu in vročini zaprtih kamionov d Slovenske Bistrice in potem z vlakom do Zagreba, kjer smo dobili večerjo, dalje proti Slavensm Brodu in na jug proti Sarajevu v živinskih vagonih in v Srbijo Arandjelovac. Po dveh dneh pa v Jagod no, ker so nas kot cigane s culami namestili v Gluhonemem domu. Oddahnili smo si, ko smo prišli iz pesti zverskih gestapovcev, ki so bili Prusi in Avstrijci. Tudi v Srbiji sem bil nekoč za vlade Koste Pečančevih četnikov enkrat priprt, ker sem se podpisal in garantiral za nekakega srbskega fanta Dabiča, da ni bil v partizanah. Kjub temu jebil pregnan v Namčijo na delo. Isto tako je bila odgnana na prisilno delo v Dortmund moja svakinja Anica Slokan. Za časa bulgarske okupacije sem imel trikrat pretres stanovanja, v Prokuplju. Morali smo čuvati železniško progo in pranašati vso nevoljo močnejšega. Ob svojem pobegu skozi mesto so Nemci pred osvoboditvijo mesta vdrl v moje stanovanje, mi razbili posojeni radio in me obkredili in oplenili drugič v teku naše narodne nesreče. /škoda/ jebila prijavišene odboru za ugotavljanje škode in zločinov okupatorjev v Prokuplju. Drugih morebitnih potrdil, fotografij in dokazov ni v moji posesti. Razen zapiskov v mojem dnevniku, ki jih nameravam uporabiti pri svojem književnem delu.

Priči:

Zaslíševalac A. k.:

Izpričuje: prijavitelj:

Slika 9: Poročilo o času izgnanstva v Prokuplje (17. 3. 1945)

Takoj po prihodu družine Franceta Borka, še ene izmed slovenskih pregnanih družin v to malo mesto, so prebivalci pokazali svojo gostoljubnost in ponudili skromno pomoč Borkovi družini in drugim izgnancem v Prokuplju, npr. družini profesorja Ladislava Mlakarja, gospe Pušenjak in njenemu sinu Marjanu, ki je kasneje padel med boji na sremski fronti itd. V Prokuplju je takrat služboval profesor Frane Baće, ki je postal dober družinski prijatelj Borkovih in je bil boter 6. decembra 1943 rojenemu sinu Franceta in Lucije, ki so ga na očetovo željo imenovali Lucijan. Po osvoboditvi je bil Frane Baće, znan hrvaški slikar in grafik, predavatelj na Akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu.

France Borko je od septembra leta 1941 poučeval nemščino na Realni gimnaziji v Prokuplju. Plača je bila slaba, zato je družina morala prodati nekaj pretihotapljene zlatnine; gojili so tudi prašiče in obdelovali njivo, ki jim jo je posodil sočuten srbski kmet. Luciji Borko, ki ga je prosila za košček zemlje, je rekel: *»Pa šta će ti parče, uzmi celu njivu!«* France Borko je v svojih spominih zapisal, da so imeli v izgnanstvu težave z ogrevanjem in podobnimi skrbmi ves čas bivanja. Njihovo stanovanje so večkrat pregledali, leta 1944 pa so ga povsem uničile umikajoče se nemške enote. Franceta Borka so v izgnanstvu tudi zaprli za pet dni, ker je prikrival obtoženega srbskega mladeniča.

Slika 10: France Borko s svojima otrokoma pred začasnim domom med izgnanstvom v Srbijo (Prokuplje, 1943)

Takoj ko je izvedel, da je Maribor osvobojen, se je France Borko odločil vrniti v Slovenijo. Maja 1945 se je zahvalil srbskim tovarišem za gostoljubje in se od njih poslovil z besedami, ki jih je zapisal v srbskem jeziku:

»Dragi drugovi, moja rodjena zemlja me zove u svoj zavijač ... i tako se ove prilike opraštam od vas. Govornik se baš ne smatram, zato sam napisao ove reči, koje uzmete na rastanku kao izraz moje zahvalnosti i to za sve, šta sam u teškim i dobrim časovima ove tri i po godine preživio sa vama. [...] Ne samo ja lično, čitava moja porodica sa mnom, duguje srpskoj zemlji in njegovome narodu bratsko gostoprimstvo... i to uprkos svih zajedničkih naših tegoba i patnji, nikad medju vami nismo bili bez bleba i soli, kod vas smo bili kao kod kuće, hvala vama, da se sada možemo vratiti u oslobođenu Sloveniju, živiti i zdravi [...].« (Borko 1945)

France Borko je podrobno opisal dogodke od majskega odhoda iz Prokuplja, dogodivščin med potjo, ko se je del poti vozil v vojaškem konvoju, do 25. maja 1945, ko se je vrnil v porušeni Maribor (Borko 1955b: 4). V Borkovem stanovanju je takrat še prebival nemškutar, ki se ni hotel izseliti in se je skliceval, da je stanovanje kupil od nemških oblasti. S pomočjo nove oblasti mu je bilo stanovanje vrnjeno. Nato je obiskal svoje starše v Obrežu in se seznanil, kako je umrl brat Ivan. V osvobojenem Mariboru se je takoj vključil v življenje mesta. 30. junija 1945 je v Vestniku objavil prispevek z naslovom *V minuti molka...* in se spomnil slovenskih mučenikov, ki *»jih je usoda izvolila za žrtvovanje v narodov blagor«* (Borko 1945a: 4).

Podobno kot drugi prebivalci porušenega Maribora je ob rednem delu pomagal tudi pri obnovi mesta. Za prispevek pri obnovi in opravljene prostovoljne ure je dobil zlato značko (Prijava za izdajo delovne knjižice 1952). Prvi mesec je bil zaposlen na radiu *Svobodni Maribor*, naslednji mesec so ga imenovali za delegata učiteljišča, novembra 1946 pa za rednega profesorja za slovenski in ruski jezik na istem zavodu (Horvat, ur. 2013: 50; Dekret Narodne vlade Slovenije 1945). V tem času je ob redni službi na učiteljišču poučeval še na Večerni gimnaziji in na Oficirski gimnaziji. Materni jezik je učil tudi na raznih tečajih v mariborskih tovarnah, npr. v MTT-ju, po podeželju pa je nastopal kot predavatelj. Kot član Slavističnega društva in Društva kulturnih in znanstvenih delavcev v Mariboru je sodeloval na literarnih večerih, ki so jih pripravljali v Mariboru in drugod po Štajerskem, npr. v Šentilju, Pesnici, Dobrni, Slatini, Radencih itd., kjer je predaval ali se je aktivno vključeval v razprave drugih društvih. Bil je tudi poverjenik Rdečega križa (Vprašalna pola 1946).

Slika 11: Družina Franceta Borka leta 1948 (v prvi vrsti med očetom Francetom in mamo Lucijo najmlajši sin Lucijan, v zadnji vrsti hčerka Marija in sin Elko, oba že dijaka)

5. marca 1948 je postal kandidat, oktobra 1950 pa je bil sprejet med člane Društva slovenskih književnikov. V začetku petdesetih let je jugoslovanska oblast začela ideološko prenovu in boj proti meščanski klerikalni ideologiji. Najprej so bili na udaru pedagoški delavci, med njimi tudi France Borko, ki ni tajil svojega verskega prepričanja in je kljub prepovedi na skrivaj in v večernih urah obiskoval bogoslužje v Alojzijevi cerkvi. Po novih merilih ni bil več primeren, da bi poučeval bodoče učitelje, zato so ga 1. septembra 1951 premestili na delovno mesto profesorja na Tretjo gimnazijo (Prijava za izdajo delovne knjižice 1952). Z novim delovnim mestom je bil zadovoljen, saj se je izognil stalnemu psihičnemu pritisku, ostajalo pa mu je tudi več časa za pisateljvanje in zidavo lastnega doma. Željo, da si zgradi lastni

dom, je uresničil v okviru stanovanjske zadruga Konstruktor. Po številnih naporih, težavah in drugih nevšečnostih se je družina leta 1953 preselila v malo, še ne povsem dokončano enodružinsko hišo v Tomanovi ulici – pred vojno je na tem mestu delovala Zvonarna, a je bila med zavezniškim bombardiranjem Maribora povsem uničena. France Borko si je že dolga leta želel zgraditi lastno hišo in je znancem govoril, da je *»lepo imeti svojo hišico in svojo svobodico«*. V pismu sinu Elku je zapisal: *»Zdaj imamo že vrata na ograji, kako so sijajna! Črno sem jih pobarval in naš sosed pravi, da takih nima noben zadržnik.«* (Borko 1954).

Svojo svobodico pa je užival le do leta 1954, ko so v Mariboru in okolici izvajali za zdravstvo pomembno obvezno fluorografiranje. Pri Francetu Borku so odkrili nekakšne spremembe na pljučih in sledile so številne neprijetne zdravstvene preiskave na Pljučnem oddelku na Slivniškem Pohorju in v Dispanzerju za pljučne bolezni. Med slutnjo težke bolezni je v svoji hišici praznoval petdesetletnico rojstva. Dogodka se je zelo veselil, saj so se na skromni slovesnosti v hišici zbrali njegov oče in mati ter ožje sorodstvo. Nekaj mesecev kasneje je poslal starejšemu sinu za god voščilno pismo, v njem pa je zapisal tudi misli o zdravju in sreči (Borko 1955):

Maribor, dne 23. III. 1955.

Dragi nam Elček !

K Tvojemu govu Ti želimo mamica, Lučko in jaz za govo zdravje in srečo ter življenjski uspeh.

Zdravje, kljub temu da si se posvetil zdravniškemu poklicu, je tisto, kar si človek želi zlasti tedaj, če ga popače bolezen. Ti si za tnje čase imel to okusiti na svoji koži dovolj občutno, jaz pa tuji koprnim, da ti se izkopal iz te bolezn, ki me je zavratno naskočila. Sicer se ne počutim preveč nezavoljnega v svojem bolezenskem opustju, venar si marsikaj zaželim, da ti bil te bolezenske more, ki me tlači, rešen, in ti šel spet v šolo, asi je imam že tuji preko glave dovolj. Torej boji nam zdrav, to je bogastvo in človeku daje upanje in veselje do življenja.

O sreči pa so ljudje že marsikaj pisali in sanjarili tako pravijo, da si jo človek sam kuje, še bolj verjetno pa je, da je sreča nebeški blagoslov. Želim Ti, da ti jo Ti ulovil z lastnimi rokami, koliko je rokam posegljive za drugo pa skleni roke v prošnjo k nebesom in Neznanemu bogu, da te z njo oblagodari. Sreča pride k mlademu človeki v raznih podobah: v podobi žene, ki jo vzljubiš in si ometaš o nje življenje postlano z rožicami; prikaže se v podobi življenske močrosti, ki vtisne človeku svoj pečat poklicnega stanu, ki se mu posvetiš z duhom in telesom. Jaz na primer sem bil kar zavoljen v svojem profesorskem poklicu, tji zraj mi ni žal, da sem postal to, kar sem, venar z leti človek nekako opeša, posebno če ni zdrav, kakor ti želel biti, in se moraš tako boriti za vsakdanji kruh, kakor se mora danes vsak uranik, ki za svoje delo ne zasluži toliko, da ti lahko brez skrbi

živel, tako gmotno, kakor tuji duhovno/na primer, da se izpostavljaš nevarnosti, če greš v cerkev, ali da moraš trobiti v rog, ki se ne prilega človeškemu srcu, da moraš učiti v materialističnem duhu svoje otroke, sicer to ni v skladu s državno šolsko usmerjenostjo, in si v nevarnosti, da ti nekega dne dajo odpustnico, ali da ne smeš zagovarjati kmečkega očeta, ki so mu za nekaj preartih dinarjev vzeli gorice, s katerimi je imel veselje in ti imel veselje vse žive dni. Še v raznih drugih oklah čaka človeka sreča oziroma nesreča na življenjskem križpotju, da omenim samo ~~veselje~~ ^{radost}, ki jo človek ima z otroki, če so dobri, poštene in vedo vračati ljubezen svojim staršem s tem, da jim delajo veselje s svojimi poseženimi uspehi-torej v tvojem primeru, da boš vse možne izpite imel v žepu, da ne boš zastoj trgal hlač.

in potem še življenjski uspeh! Človek si navažno mnogo više stavi življenjske cilje, kakor jih pozneje doseže. Jaz na primer sem hotel biti veliki slovenski pesnik, a zdaj vidim, da sem segal previsoko. Hotel sem biti skladatelj, nisem imel nebeskega daru, ki je za to potreben. Svoj poklic sem sicer dosegel in še marsikaj mi je uspelo, na primer, da imamo svojo hišico, vendar še človek ni s svojimi uspehi zadovoljen. Danes sem sicer avignil za Zakla v srebrnem jezeru 69.000 din-/60%, to da to je vse premalo, da ti lahko zadovoljili v tej kruginji vse potrebe. Tebi želimo srca, da ti dosegel vse, kar ti srce poželi, torej najprej, da postaneš doktor, če že ravnomaš nobenih umetniških nagibov ali političnega častihlepja. V znak naših voščil in želj ti pošiljamo nekaj dobrin, lepše ti pač bilo, da ti bili vsi skupaj o mizi, da ti bil pri mamici in meni in kraj Lučka, da ne vzamem v poštev naših prijakov Marka in Matjana. Torej vse iz srca do srca voščimo, da ti Bog da za tvoj go! očkamama Lučka

Slika 12: Pismo Franceta Borka najstarejšemu sinu (23. 3. 1955)

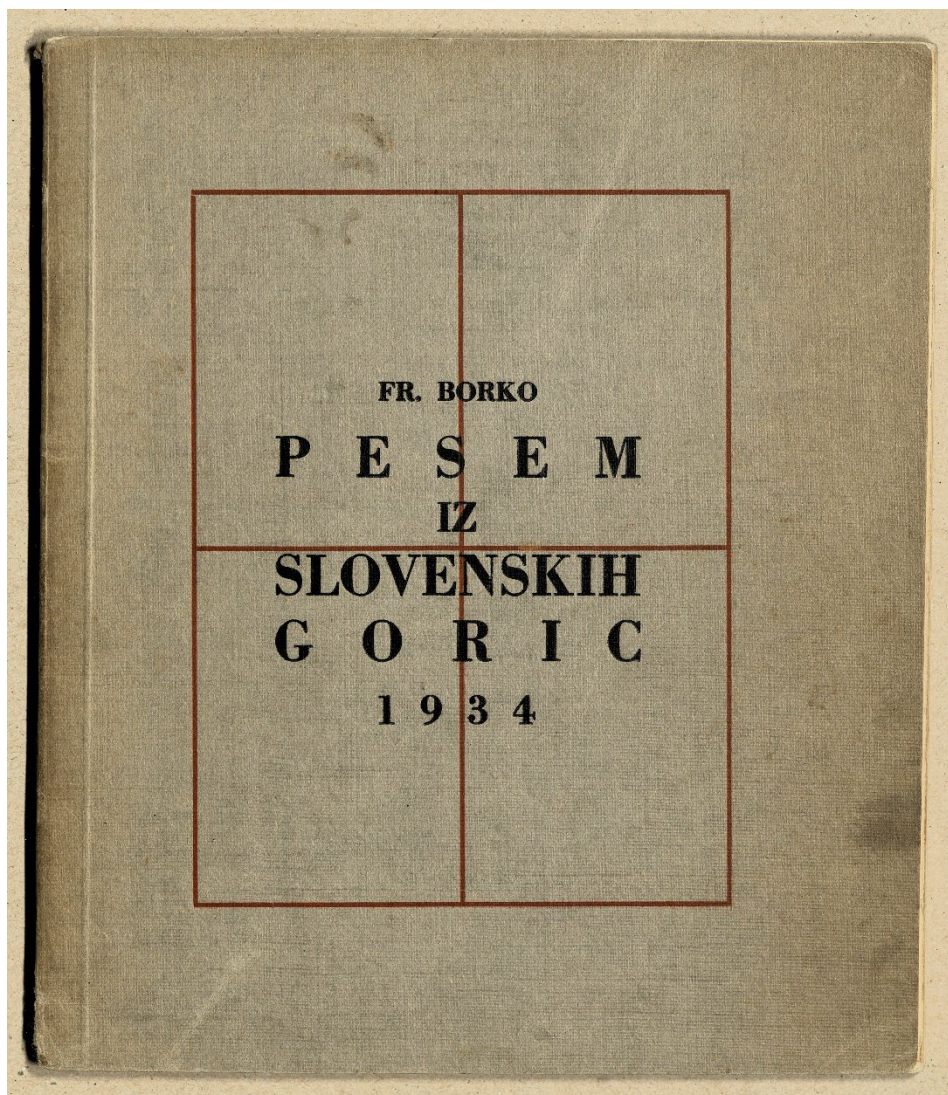
Kmalu za tem ga je med hospitalizacijo zadela možganska kap. S pljučnega oddelka je bil premeščen v domačo nego, kjer je zanj požrtvovalno skrbela njegova žena Lucija in mu s pomočjo in nasveti zdravnikov lajšala trpljenje. 21. januarja 1956, slaba dva meseca po dopoljenem enainpetdesetem rojstnem dnevu, je mirno končal svoje življenje.

Pogrebno slovesnost so 24. januarja 1956 vodili trije znani mariborski duhovniki: dr. Jožef Schöndorfer (1905–1969), Gregor Zafošnik (1902–1994) in dr. Vinko Frangež (1912–1998); bili so osebni prijatelji umrlega Franceta Borka. Na njegovem pogrebu se je zbrala velika množica ljudi. Slovenska politična oblast je Borkov pogreb neuradno označila za »farško demonstracijo«.

Slika 13: Pogreb Franceta Borka na Pobrežju (24. 1. 1956)

France Borko je začel pisateljvati že v študentskem obdobju. V šolskem letu 1924/1925 je v prvi številki dijaškega lista *Stražni ognji*, ki ga je urejal Edvard Kocbek, objavil svojo prvo pesem, nato pa so ji v vseh naslednjih številkah sledile še številne druge. Sodeloval je v gimnazijski pesniški zbirki *Rosna jutra*, objavil pa je tudi več literarnih prispevkov.

Slika 14: Naslovnica pesniške zbirke *Pesem iz Slovenskih goric* (1934)

Samostojna pesniška zbirka *Pesem iz Slovenskih goric* mu je nakopala veliko težav, zato pa je bil toliko bolj vesel uspešne povesti *Hram nad klancem*, ki je pred drugo svetovno vojno izhajala v nadaljevanjih kot uvodna povest literarnega časopisa *Mladika* – urednik Fran Saleški Finžgar je povest ocenil zelo pozitivno, Borka pa je označil za prleškega epika (Finžgar 1940). Mohorjeva družba jo je želela izdati v knjižni obliki – z Borkom so se dogovorili tudi za honorar –, a je načrte prekrižala svetovna vojna.

V Ljubljani, Dobrišova 30, 14/X 1940

Gospod profesor!

Pravkar sem prebral Vašo povest: Hram nad Klancem. Ne morem si kaj, da bi Vam ne pisal. Ne bo sodba - sodbe se silno bojim - bodo pa moje misli, ki utegnejo biti pravilne.

Splošno: Hudo sem Vas vesel. Prav tako, kakor sem bil vselej v življenju kar srečen, ko sem prebral lepo stvar, spisano od slovenskega človeka. In v tem se ne motim: V Vaši povesti so strani popolne lepote. Zarili ste se z vso silo v našo zemljo in po vsem soditi prihaja tista doba, ko bo lju - dem najbolj všeč - ker je pač najbolj potrebno - vonj domaše grude in dih vseh naših ljudi na njej. Priključja je dobila v Vas svojega pesnika, svojega epika. O, ka o pisana je naša majčkina slovenska zemoja! Vsak njen košček, vsaka vasm vsaka dolina svet zase in kako lepi! Samo človeka je treba dobiti, ki vse to razgrne pred nami.

Bodi to o splošnem vtisu, ki ga je povest name naredila. O podrob - nostih bi omenil tole: E ik ste. Psiholog, ki ste to odlično dokazali na pre - mnogih mestih svojega dela. Eno pa bi si želeli. Stari mojstri so o tem pisal namreč: Velika vrлина pisatelja se izkaže, ako se zna krotiti in ve, kaj mor zamolčati. Nekje sem bral: Večja vrлина je, ako znaš pravilno molčati kakor odveč pripovedovati. Na to bi Vas opozoril in sodim, da bi bilo potrebno tu in tam iz povesti kaj skriti. (Spominjam se opisa, kako se fantje sama - šili okna tisti vršički - dejanje se ne gane nikamor naprej, zadeva ni prav ni potreba, čerav je lepo opisana. Je takih opisov več, ki se miselno ponavljajo in tek ovesti zadržujejo. O, saj je folklorno bogastvo v tem. Ne bodite tako zapravljive - razkošni. Saj ni to zadnja povest naša. Tako bi mislil jaz.

Pa jezik! Koliko lepot ste izgubili iz svoje rodne zemlje! Toda, kar je očitnih hrvatštinov ali madžarskih izrazov, te bi bilo treba štati. Saj v veste kako pilno jezik in kako ga čisti francoz in Nemec. Za nekatere izraze bi bilo vprašati kroznika ali Šolarja za sodbo. Je pa gotovo, da boste obogatili naš jezik s pristinimi paninskimi izrazi, ki jih knjižni jezik še ne pozna.

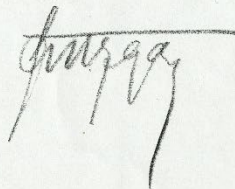
Imate tudi mnoge krepkih rečenic, vsaj meni kar neznanih. Le to je potrebno, da se take ne ponavljajo. N.pr. Obračal se je z boka na bok kakor riba na suhe. Ko sem bral prvič, zelo lepo. Drugič v isti povesti mi je od - več.

Tudi naukov bi se og il. Če pride direktno kot pregovor, prav. Preveč učiteljske filozofirati o čem, ko je v povesti vse dano, se mi rdi odlično. Toda vse to so stvari, ki jih svinčnik mimogrede uredi.

Povest bibila zelo dobra večeršiška, pa morda prav tako primerna Mladik Pogovorili se boste z uredništvom. Če izide v Mladiki, jo je treba takoj natisniti tudi v knjigi.

Kolikor vem, ste se poskusili tudi v esmi. Kar pustite to. Vaše polje je epos v prozi, le saorjite v široke brazde. Mladi ste še, zato Vam izraz kipi. Bog Vas živi!

Lepo pozdravljeni

Slika 15: Finžgarjevo pismo Francetu Borku (Ljubljana, 14. 10. 1940)

Maja 1941, ko je bil zaprt v mariborski meljski kasarni, je napisal pesem *Krik do nebes*, takoj po izselitvi v Srbijo, 6. junija 1941, še pesem *Med prvimi*. Borko je po osvoboditvi nadaljeval s pisanjem. Ker založniške hiše takoj po vojni niso imele dovolj papirja in tudi ker je France Borko verjetno spadal v ideološko neželjeno skupino literarnih ustvarjalcev, *Hram nad klancem* in drugi daljši pripravljene rokopisi niso bili izdani. V rokopisu je ostala cela vrsta neobjavljenih del, med njimi tudi roman *Očim*, ki ga je Mohorjeva družba uvrstila v svoj večerniški program. Pisatelju in uredniku Mohorjeve družbe Franu Saleškemu Finžgarju je z grenkobo zapisal: »Izgleda, da je papirja kljub temu dovolj, toda samo za nekatere, ki so pravoverni.« (Borko 1949). Čutil je odrinjenost in bolelo ga je, da je postal del »nepomembne skupine takratnih literatov«:

»Tik pred drugo svetovno vojno je uveljavljalo svoja književna prizadevanja bodisi v pesniškem ali pripovednem ustvarjanju z večjim ali manjšim uspehom več književnikov. France Borko, roj. 1904 v Obrežu pri Središču, profesor, je izdal skromno zbirko „Pesem iz Slovenskih goric“ (1938) / op. a. leto izjda zbirke je 1934 / in napisal povest »Hram nad klancem« (Mladika, 1941); po vojni je napisal več črtic in novel iz sodobnega življenja ter prevedel v slovensčino roman Fjodora Gladkova Cement.« (Janež 1953: 468)

Večkrat je ponavljal: »Kogar bogovi ljubijo, umre mlad!« Tudi on je mlad zapustil svojo družino, svojo hišico in njemu tako drago središko okolje, iz katerega je črpal vsebino za svoje povesti. Užival je v posebnostih središke prleške duše in samo njej lastne ter razumljive govorice, ki so jo uvrščali v posebno središko narečje.

Borko je bil tudi pomemben mariborski pedagoški delavec, ki je bil zelo priljubljen med svojimi dijaki. Številni zapisi, ki so ostali v njegovi zapuščini, dokazujejo, da je bil zelo aktiven v svoji stroki – prizadeval si je za njen pozitiven razvoj in dobrobit slovenske družbe nasploh, predvsem pa je želel vzgajati mladino in jo pripravljati ter vključevati v življenje.

V življenjepisu, ki ga je napisal leta 1954, je še nekaj zanimivih podatkov, ki dopolnjujejo življenje in delo Franceta Borka, pesnika, pripovednika, književnika, profesorja ter zavednega in pokončnega človeka:

»Sem član Društva književnikov in Društva za sodelovanje ZZSSR. Že v Srbiji sem pristopil med aktivne člane Osvobodilne fronte (bil v odboru Ljudske univerze in Čitalnice). Na kulturnem in prosvetnem področju sedaj sodelujem pri obnovi.

Poleg svojega maternega slovenskega jezika obvladam več tujih jezikov (ruski, srbobrn., češki, nemški, angl., fran., bolg., italj., polj.). Glavna stroka mi je slovenistika (slovenščina z južnosl. književnostjo). [...] Ves čas sem služboval v Mariboru, kjer živim z ženo in tremi otroki tudi po vrnitvi iz pregnanstva v Srbijo. Z osvajalcem nisem sodeloval, kakor tudi nihče iz moje družine in rodbine. Kot profesor in kulturni delavec želim služiti naši mladi republiki!» (Vprašalna pola 1946)

Spomin na profesorja in pisatelja Franceta Borka se je še dolgo po njegovi smrti ohranjal v spominu prijateljev, znancev in drugih. Leta 1962 je Zveza mariborskih kulturnih delavcev pripravila v njegovem središkem okolju spominski večer, na katerem je znani kulturni delavec profesor Jan Baukart prebral nagovor *France Borko, človek in delo*. Gledališki igralki Milena Godina in Albina Hočevnar sta recitirali odlomke iz njegove literarne zapuščine, npr. *Pesem za staro leto*, ki jo je Borko sam preimenoval v *Hvalnico vinu*³ in je danes himna štajerskih vinogradnikov (Spominski večer 1962: 4).

Hvalnica vinu

*Vino Slovenci izdajna častimo,
bratje, še zdaj se ne branimo čaš,
vino preganja iz duše nam zimo,
vliva pogum nam in kerajša hud čas.*

*Kapljica rujna srce nam otaja,
kdo le iz dneva v dan bil bi potrj?
Dedek Martin se tolaži najraje
s to pomočnico, bolan že na smrt ...*

*Vino resnico vselej razodava,
vinski prijatelj je vsak rodoljub,
z vinom zaliva se častna zadeva,
v kupici, bogme, na dnu pa je strup.*

*Sreča je splavala mnogim po vinu,
v domu pijanec čislal ni nikedar,
kdor se le vinjen bori za očno,
blagra svobode je slab gospodar.*

*Vino, ljubezgen in pesem slavi se
v družbi veselih nam bratcev porsod,
pesnik izliva v čast ljudstvu zdravice,
često umetnost potrka na sod.*

*Z vinom nazdravlja se rojstvu človeka,
časo izpraznita žena in mož,
smrt na sedmini v pozabo odteka,
v vinu, o bratec, pozabljen mi boš.*

*Delavcu vino nedeljsko zdravilo,
srcu vojaka je vrisk za slovo,
deklici varami sladko mamilo,
ni upokojujencu ob vincu hudo.*

*Ne, saj ni resnica, da pili bi mnogo,
Kurenta mi veseljaški ljudje,
radi le temu darujemo bogu,
bitje in živje, radost in gorje.*

*Bratje, naljimo si kupe do roba,
z vinom se duša poveže ob trup,
daleč ni več nam do tibega groba.
Spijmo do dna le življenja brezup.*

France Borko

³ Besedilo pesmi je hranjeno v Rokopisni zbirki UKM, Zapuščina Franceta Borka.

Knjižica *Življenje in delo Franceta Borka (1904–1956)* je spomin na človeka, ki je živel in deloval v času, ki ni bil prijazen do »nepravovernih«. Knjižica je tudi spomin na minljivost življenja.

Seznam literature in virov

Viri

- Absolutorij, Univerza kralja Aleksandra I.*, 1930. Ljubljana 2. 7. 1930. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- [France BORKO, 1945]: *Drugovi i drugarice*. [Prokuplje, 15. 5. 1945]. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- France BORKO, 1954: [*Pismo sinu Elku (Gabrijelu)*]. Maribor, 5. 10. 1954. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- France BORKO, 1955: [*Pismo sinu Elku (Gabrijelu)*]. Maribor, 23. 3. 1955. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- France BORKO, 1949: [*Pismo F. S. Finžgarju*]. 25. 5. 1949. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- France BORKO, 1951: *Življenje in delo*. Maribor, 15. 9. 1951. UKM, Rokopisna zbirka, Ms 281.
- Dekreti Narodne vlade Slovenije, Ministrstvo za prosveto*, 1945. Ljubljana. 22. 6. 1945. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Diploma Filozofske fakultete, Univerza kralja Aleksandra I. v Ljubljani*, 1930. Ljubljana, 30. 6. 1930. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Diploma o opravljenem izpitu za profesorja srednjih šol Vlade njegovega veličanstva Petra II., kralja Jugoslavije*, 1935. Beograd, 17. 5. 1935. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Domovinski list Kraljevine Jugoslavije*, 1931. Obrež, 12. 8. 1931. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Fran Saleški FINŽGAR, 1940: [*Pismo Francetu Borku*]. Ljubljana, 14. 10. 1940. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Izkušnica o državljanstvu Kraljevine Jugoslavije*, 1931. Ptuj, 24. 8. 1931. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Letno izpričevalo Državne gimnazije SHS v Ptujju*, 1920. Ptuj, 5. 7. 1920. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Letno izpričevalo Državne humanistične gimnazije v Mariboru*, 1926. Maribor, 29. 5. 1926. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Letno izpričevalo Kr. državne gimnazije v Mariboru*, 1921. Maribor, 4. 7. 1921. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Poročni list, Župnijski urad Sv. Marije v Mariboru*, 1933. Maribor, 10. 10. 1933. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Potvrda Ministarstva prosvete*, 1941. Beograd, 28. 6. 1941. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Prijava Državni komisiji za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev*, 1945. Prokuplje, 17. 3. 1945. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Prijava za izdajo delovne knjižice, III. gimnazija v Mariboru*, 1952. Maribor, 29. 11. 1952. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Rojstni in kerstni list, Župnijski urad Središče*, 1931. Središče, 12. 8. 1931. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Službenički list Kraljevine Jugoslavije*, 1933–1939. Maribor, 30. 3. 1933–21. 4. 1939. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Službenički list Kraljevine Jugoslavije*, 1941. Prokuplje, 20. 9. 1941. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.

- Svedočba o imatrikulaciji Univerze Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev*, 1926. Ljubljana, 9. 10. 1926. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Šolsko spričevalo Glasbene matice v Ljubljani*, 1927. Ljubljana, 28. 6. 1927. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Uverenje Ministrstva prosvete Kraljevine Jugoslavije*, 1933. Beograd, 14. 3. 1933. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Uverenje Ministrstva prosvete Kraljevine Jugoslavije*, 1934. Beograd, 17. 8. 1934. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Uverenje Ministrstva prosvete*, 1941. Beograd, 3. 9. 1941. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.
- Vprašalna pola*, 1946. Maribor, 18. 12. 1946. UKM, Rokopisna zbirka, Zapuščina Franceta Borka.

Literatura⁴

- France BORKO, 1955b: Med prvimi v osvobojenem Mariboru. *7 dni* 5/18, 283 (13. 5. 1955); 5/19, 303, 308–309 (20. 5. 1955); 5/20, 322 (27. 5. 1955).
- France BORKO, 1947: Novo življenje prihaja v našo vas. *Slovenski poročevalec* 8/255, 6–7 (29. 10. 1947).
- France BORKO, 1945a: V minuti molka. *Vestnik* 1/17, 4 (30. junija 1945).
- Bruno HARTMAN, 2001: Knjižnica mariborske realke (Realne gimnazije) (1870–1941). *Kultura v Mariboru*. Maribor: Obzorja. 794–819.
- Vlado HORVAT (ur.), 2013: *Zbornik: 150 let*. Maribor: III. gimnazija.
- Stanko JANEŽ, 1953: *Pregled zgodovine jugoslovanskih književnosti. 1. Slovenska književnost*. Maribor: Obzorja.
- Ruda JURČEC, 1964: *Skozi luči in sence. 1. del*. Buenos Aires: Baraga s.r.l.
- Rudolf KOLARIČ, 1956: Središka govorica in spodnjeprleški govor. *Slavistična revija* 9, 162–170.
- Franc KRNJAK, 2013: *O ljudskih grbih in še kaj...* Na Stanovščaku/Ormožu: S. Kelnerič. https://www2.arnes.si/~lkkpcj1/grbi_sre_kog_or/oljudskihgrbihinsekajxxx.htm
- Barbara RIŽNAR, 2020: Borko, France (1904–1956). *Obrazi slovenskih pokrajin*. [Elektronski vir]. Spletni biografski leksikon znanih osebnosti slovenskih pokrajin in Slovencev po svetu. Kranj: Mestna knjižnica Kranj. <https://www.obrazislovenskihpokrajin.si/oseba/borko-france/>
- Spominski večer Franceta Borka in Maksa Ungerja v Središču, 1962. *Večer* 18/258, 4 (3. 11. 1962).

⁴ Glej tudi druge vire o Francetu Borku: Tjaša MARKEŽIČ, 2010: *Meljsko zbirno taborišče, kot so ga doživeli slovenski književniki*; Peter Pavel KLASINC (ur.), 1983: *Ormož skozi stoletja II*; Zdenko ČEPIČ (ur.), 2012: *Marko Natlačen (1886–1942): v zgodovinskem dogajanju*.

Izbrala Elko Borko in Valerija Stopar

4 Dokumentarno gradivo Franceta Borka

- Dokument 1: Rojstni in krstni list Franceta Borka (Župnijski urad Središče, 12. 8. 1931)
- Dokument 2: Izkaznica o državljanstvu Kraljevine Jugoslavije (Ptuj, 24. 8. 1931)
- Dokument 3: Domovinski list (Kraljevina Jugoslavija, Obrež, 12. 8. 1931)
- Dokument 4: Potrdilo o vpisu na Univerzo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani (9. 10. 1926)
- Dokument 5: Šolsko spričevalo Glasbene matice v Ljubljani za šolsko leto 1926/1927 (28. 6. 1927)
- Dokument 6: Prva stran potrdila o dokončanju študija na Univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani s seznamom obiskanih predavanj (2. 7. 1930). Dodan je tudi pripis dekana Frana Ramovša, da se Francetu Borku upošteva opravljeni semester na Teološki fakulteti kot redna študijska obveznost na Filozofski fakulteti.
- Dokument 7: Diploma Filozofske fakultete (Univerza kralja Aleksandra I. v Ljubljani, 30. 6. 1930)
- Dokument 8: Uverenje Ministrstva prosvete Kraljevine Jugoslavije (Beograd, 14. 3. 1933), s katerim je bil France Borko imenovan za suplenta na Klasični gimnaziji v Mariboru.
- Dokument 9: Poročni list Franceta Borka in Lucije Slokan (Župnijski urad Sv. Marija v Mariboru, 10. 10. 1933). Poročila sta se 4. 10. 1933.
- Dokument 10: Dve strani iz delovne knjižice (Izvod iz Uslužbenskega lista, II. državna realna gimnazija v Mariboru, 1940)
- Dokument 11: Dve strani diplome o opravljenem izpitu za profesorja srednjih šol Vlade njegovega veličanstva Petra II., kralja Jugoslavije (Beograd, 17. 5. 1935)
- Dokument 12: Dve strani delovne knjižice od leta 1933 do 1939 (Kraljevina Jugoslavija). Dodan je zapis o disciplinskem postopku v Celju.
- Dokument 13: Prijava Državni komisiji za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev (Prokuplje, 17. 3. 1945)
- Dokument 14: Dve strani vprašalne pole s kratkim življenjepisom Franceta Borka (Maribor, 18. 12. 1946)

9011933

Kraljevina Jugoslavija

Škofija lavantinska.

Štev. 2311

Rojstni in krstni list

Izpisek iz rojstne in krstne knjige župnije *Središče*

Zvezek VIII. stran 331 številka 66

Leto, mesec, dan	rojstva	1904. november 19.
	krsta	1904. december 3.
Kraj rojstva (ulica, hišna štev.), občina		<i>Občina 28.</i>
Ime otrokovo		<i>France (Francjo)</i>
Zakonski(a), nezakonski(a), sin, hči		<i>zakonski sin</i>
Vera		<i>nimo-katol.</i>
Ime, priimek, poklic, pristojnost	očela	<i>Stanko Ivan posrednik</i>
	matere	<i>Luiza voj. vd. roj.</i>
Ime, priimek, bivališče botrov		<i>Mitzi Huber poselna hči, Opatov.</i>
Krstitelj		<i>Rajskoar Vasko poučnik</i>
Pripomba o sv. birni, poroki i. t. d.		

V dokaz resničnosti lastnoročni podpis in uradni pečat:

Župnijski urad *Središče, 12. avgust 1931.*

Rajskoar

90/1933

Št. 9499/ -
No
Reg. št. 132
No du registre

Yugoslavia
KRALJEVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV
ROYAUME DES SERBES, CROATES ET SLOVÈNES
IZKAZNICA O DRŽAVLIANSTVU
CERTIFICAT DE NATIONALITÉ

(Izdana po §-u 4. Zakona o državljanstvu z dne 21. septembra 1928. „Službene Novine“ št. 254.)
(Delivré en vertu de l'art. 4. de la Loi sur la nationalité du 21 septembre 1928, Journal Officiel, No 254.)

Gosp. France Borkec iz Učej
M. 29. 11. 1904 v Učej de Prejisti
rojen (dan, mesec in leto) né (jour et année) le
oblast banovina dalmatinska, visok: 155 cm., obraz: ovalen, srez prejisti
Province d. taille: cm., visage: cm., yeux: (barva) vijavre
lasje: (barva) brni, posebna znamenja: ni,
cheveux (couleur) signes particuliers:
in svojeročni podpis: France Borkec
et signature autographe:
zbog rojstva
par Augoslarije

JE DRŽAVLIJAN KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV
EST RESSORTISSANT DU ROYAUME DES SERBES, CROATES ET SLOVÈNES

in pristojen v občino Učej, srez Prejisti, oblast banovina dalmatinska
et domicilié dans la commune d. District d. Province d.
kjer je vpisan pod Reg. št. 132 v knjigo domovincev.
où il est enregistré sub No du registre des ressortissants de l'Etat.

Ta izkaznica velja do 20. avgusta 1936 (z besedami) 19 tridesetih tistega
Le présent Certificat est valable jusqu'au 20. août 1936 (en toutes lettres)

v dne 24. 8. 19 31
à date

(Podpis uradnega starešine)
(Signature du chef de l'administration)

2413

Kraljevina Jugoslavija.

Banovina i Dravska
Srez: Ptuj

Štev. 7/31

Domovinski list

s katerim občina Obrež potrjuje, da ima
ime Borko Franc
značaj, kaj je ali s čim se peča diplomiran filozof
starost roj. l. 1904 dne 29. novembra
stan /samski.....
v tej občini domovinsko pravico.

Obrež dne 12. avgusta 1931.

~
svojeročni podpis stranke :

Franc Borko.

l. r.

L. S.

Za občino župan:

Rakuša. l. r.

Kovačič. l. r.
svet,

Ivan Borkov svet: l. r.

..... vjerna & izvirnikom
obstoječa is 12 pol, kelekovanim s
20 Avg. K h za listine in
K h za poverilo

Pisarnica okrajnega sodišča

Prin. Avg. 14/8 1931

Kovačič

Borko Tol

Št. 1

Svedočba o imatrikulaciji.

Rektor univerze krajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v
Ljubljani in dekan teološke fakultete potrjujeva
s tem, da je bil gosp. Borko France
rojen v Obrežu pri Sredini v Sloveniji
v mesecu oktobru 1926 pravilno vpisan kot
redni slušatelj v matrike tukajšnje univerze.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1926.

Livenca
i. č. rektor

D. Allmink
i. č. dekan
teološke fakultete.

Šola Glasbene Matice v Ljubljani.

Po odredbi Ministrstva Prosvete v Beogradu z dne 6. avgusta 1924, P. br. 7601, ima šola Glasbene Matice v Ljubljani pravico javnosti in so njena spričevala državno veljavna.

Štev. 612

Šol. leto 1926/27

Šolsko spričevalo.

Gojenec

Boriko Franc

rojen dne 27. novembra leta 1904 v (na) Čalčju
 pri Lredišču je bil koncem šolskega leta 1926/27 tako ocenjen :

Vedenje: vzorno

Pridnost:

Predmet	Razred	Napredek	Podpis učitelja	Zamude	
				opr.	neopr.
Teorija k.	II.	<i>dobro</i>	<i>Ingelb Turt</i>		
Harmonija	I.	<i>dobro</i>	<i>Lutkežur</i>		
Kontrapunkt	I.	<i>zadostno</i>	<i>Lutkežur</i>		
Mladinsko petje					
Intonacijske vaje in diktat .	I.	<i>zadostno</i>			
Zborovo petje					
Solopetje					
Klavir	I.	<i>dobra</i>	<i>Mashej</i>		
Gosli					
Viola violončelo kontrabas .					
Flavta oboa klarinet fagot .					
Rog trobenta pozavna					

P r e d m e t	Razred	Napredek	Podpis učitelja	Zamude	
				opr.	neopr.
Fiziologija in fonetika					
Oblikoslovje					
Nauk o instrumentih					
Glasbena zgodovina					
Ansamblske vaje					
Orkestralne vaje					

V Ljubljani, dne 28. junija 1924.

Predsednik Glasbene Matice:

[Handwritten signature]

Ravnatelj glasbene šole:

M. Hubad

Stopnje redov:

Ocena za	5	4	3	2	1
vedenje	vzorno	prav dobro	dobro	prilичno	neprimerno
pridnost	—	prav dobro	dobro	zadostno	nezadostno
napredek	odlično	prav dobro	dobro	zadostno	nezadostno

Opozorilo. Na šoli Glasbene Matice je razdeljena učna tvarina za posamezne razrede tako, da jo more ob normalnem študijskem času uspešno predelati le oni gojencev, ki je za glasbo dovolj nadarjen, ki pouk **redno** poseča in se vežba **vestno** in **vztrajno** v domačih vajah.

Ker poseča večina gojencev poleg glasbene šole tudi druge učne zavode (osnovne, meščanske, srednje šole, učiteljišča, univerzo i. t. d.), jim večinoma ne preostaja toliko časa, da bi mogli učno tvarino enega razreda predelati uspešno v enem šolskem letu. Zato ostanejo toliko časa v dotičnem razredu, dokler ne predelajo predpisane tvarine.

Absolutorij.

Rektor univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani in dekan profesorjev
 filozofske fakultete potrjujeva s tem, da je bil
 slušatelj filozofske fakultete
 gospod Barba Franc
 rojen v Obrežu pri Brezovici ob Dr.
 na podlagi zrelostnega izpita str. gim. v Moravcu dne
 12. junija 1926.
 pripuščen k akademickemu študiju in da je od zimskega semestra študijskega
 leta 1926. do konca poletnega semestra študijskega leta 1930. na
 univerzi v Ljubljani
 dokončal filozofske (slavistične) študije, kakor jih določajo
 obstoječi predpisi ter je v tem času obiskoval sledeča predavanja:

Ime docenta	Predmeti predavanj	Število tedenskih ur	Pripomba
Dr. A. Mieničnik	Zimski semester 1926/27		
	Posbna filozofija I. d.	6	
Dr. M. Glavič	Mod v Novi zakon	3	
"	Eksegeza hist. st. zak.	3	
"	Hebrejski jezik	2	
Dr. Lore, dr. Turk.	cerkvena zgodovina I.	3	
Dr. M. Opeka	cerkveno govorništvo	2	
St. Premrl	Skralna psalmodija	1	
<p>Dekana teološke fakultete nima ugovora proti vpisu g. Barba na filozofsko fakulteto. Ljubljana, 9. VII. 27. D. A. Mieničnik. l. r.</p> <p>l. s.</p> <p>Gospodu Francu Barbu se všteje eden (1) semester teološke fakultete v Ljubljani v resno študijsko sobo na filozofski fakulteti. v Ljubljani, dne 27. maja 1927. l. s. Dekan: Ramovič. l. r.</p>			

UNIVERZA KRALJA ALEKSANDRA I. V LJUBLJANI

Št. 139/1930.

DIPLOMA FILOZOFŠKE FAKULTETE

Gospod B o r k o F r a n c . rojen dne 29. novembra 1904. leta
v Obrežu pri Ormožu, je naredil diplomski izpit iz X. znanstvene skupine in prejel naslednje ocene:
iz zgodovine slovenske književnosti z južnoslo- pri pism. izpitu sedem /7/, pri ustnem izpitu osem /8/,
vanskimi književnostmi
iz primerjalne književnosti s teorijo književ- pri pism. izpitu osem /8/, pri ustnem izpitu šest /6/,
nosti
iz zgodovine slovenskega jezika, narodne zgodovine in latinskega jezika s pri ustnem izpitu šest /6/;
književnostjo

s tem je izpolnil vse predpise zakona o univerzi in uredbe filozofske fakultete.

Univerza kralja Aleksandra I. v Ljubljani mu izdaja to diplomo in mu priznava fakultetno izobrazbo z vsemi pravicami, katere mu na tem temelju po zakonu pripadajo.

Dano v Ljubljani dne 30. junija 1930.

Dekan filozofske fakultete:

Jido Canlan

Rektor univerze:

Metod Plemen

Opomba: Izpitni uspeh se ocenjuje s številkami od 1 do 10. — Kandidat je izpit naredil, ako znaša ocena vsakega posameznega pismenega in ustnega izpita najmanj šest (6).

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
Краљевине Југославије
Одељење за средњу наставу

С. н. бр. 30234/31
17-11-.....1933 године
у Београду.

У В Е Р Е Њ Е :

Господин Министар просвете, одлуком својом С. н. бр. 30234/31..... од 7-11-.....1933 године, а на основи § 74..... Закона о средњим школама и §§ 35, 23, 103..... Закона о чиновницима, поставио је г. Бориса Срећуца,..... дипломираног студента филозофије, за суплента Красимира Мишовића..... у Марибору..... са месечном платом од 1275..... динара.

На основи §97 Закона о чиновницима такса за ово уверење се не плаћа.

По наредби
Министра просвете
В. С. начелника
Одељења за средњу наставу,
Милош Балубегић

Štev. 1694/33

Poročni list.

Izpisek iz poročne knjige župnije *Sv. Marije v Mariboru*Zvezek *XIV* stran *160* št. *90*

Leto, mesec, dan	poroke	<i>1933, oktobra 4, (4/10 1933)</i>
Kraj		<i>Maribor</i>
Ženin		
Ime, priimek, poklic, čas in kraj rojstva, pristojnost, bivališče, samski, vdovec, vera		<i>Žoriko Franc, profesor klasič. gimn., roj. 29/11 1904 v Obrežu 28 - Ptuj, prid. v Maribor, samski, r.k.</i>
Ime, priimek	očeta	<i>Žoriko Ivan, posestnik, Obrež 25</i>
	matere	<i>Liza, roj. Kuster</i>
Nevesta		
Ime, priimek, poklic, čas in kraj rojstva, bivališče, samska, vdova, vera		<i>Glokan Lucija, učiteljica poč. del, roj. 26/10 1907 Sp. Gorice 8 - Braslovče, prist. v Braslovče, samska, r.k.</i>
Ime, priimek	očeta	<i>Glokan Jakob, posestnik, Bradovče 8</i>
	matere	<i>Terenzija roj. Purcner</i>
Ime, priimek, poklic, bivališče prid		<i>Boev Anton, profesor, Kormajerjeva 35. Maribor Koravija Franjo, Puškarjeva 6 - Maribor</i>
Duhovnik, ki je poročil		<i>P. Marničič o. Plankoharija, o. j. u.</i>

V dokaz resničnosti lastnoročni podpis in uradni pečat:

Župnijski urad

Sv. Marija v Mariboru, 10/10 1933.
P. Marničič o. Plankoharija, o. j. u.

Zavod: II. državna realkna gimnazija v Mariboru.

Štev.

19 40.

Izvod iz Uslužbenkega lista

Boriko Franc

Kraj, dan in leto rojstva: Obrež pri Redišču ob dr. 29. XI. 1904.

Državljanstvo: jugoslovansko

Stan (samski, poročen): poročen

Otroci:

Gabrijel.
Marija.

Vojna obveznost: Kot redar-djak odslužil trinajsetni rok 1939/40.

Dovršene šole: Šeststopenjska osnovna šola v Redišču ob dr.
Klasična gimnazija v Mariboru.
Univerza kralja Aleksandra Njed. v Ljubljani.

Zrelostni izpit napravil na Stž. klasični gimnaziji
v (na) Mariboru.

Zrelostno izpričevalo izdano dne 14. junija 1926. št. 1.

Profesorski izpit napravil pred izpitno komisijo v Ljubljani, Univerzi kralja Aleksandra.
iz slovensko-hrvatsko-slovenskega jezika in jugoslovanske
književnosti kot klasični in literarni jezik slovenski kot str. pred.
Izpričevalo izdano dne 17. maja 1935. št. 17629.

Doktorski izpit napravil:

Diplomo izdala univerza v Ljubljani
dne 30. junija 1930. l.

Potek službe:

Zaporedna številka	Vrsta odloka in oblastvo, ki je odlok izdalo	Datum in številka odloka	Službeni značaj nameščenca; kraj in zavod nastavitve, napredovanja, premestitve, upokojitve itd. Pri prvem nameščenju je navesti tudi dan, ko je nastopil službo
1.	odd. za sredj. nastan Min. prosvete	30234 od 1. III. 1933l.	suplent klasične gimnazije v Mariboru 22. marca 1933 leti
2.	odd. za sred. nastan Min. prosvete	26325 od 15. II. 1934l.	suplent obj. real. gimnazije v Mariboru,
3.	odd. za sred. nastan Min. prosv.	18775 od 23. IV. 1937l.	profesor državne real. gimnazije v Mariboru,
4.	odd. za sred. nastan Min. prosvete.	202284 od 18. IV. 1937l.	profesor II. drž. realne gimnazije v Mariboru,

ZA VLADE NJEGOVEGA VELIČANSTVA
 ЗА ВЛАДЕ ЊЕГОВА ВЕЛИЧАЊСТВА

ПЕТРА II
ПЕТРА II
 KRALJA JUGOSLAVIJE
 КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Gospod **B o r k o F r a n c**

Госпо

rojen **1904.** leta v **Obrežu** sreza **ptujskega**
 рођен године у среза
 banovine **dravske** ; gimnazijo in višji tečajni izpit
 бановине ; гимназију са Вишим течајним испитом
 je dovršil v šolskem **1925/26** letu v **Mariboru** diplomiral
 сврши је школске године у дипломира
 je na filozofski fakulteti univerze v **Ljubljani**
 је на Филозофском факултету Универзитета у
1930. leta, opravil je pred odborom stalne komisije za
 године, положи је пред одбором Сталне комисије за
 opravljanje profesorskih izpitov v **Ljubljani** **1935.** leta
 полагање професорских испита у године

IZPIT ZA PROFESORJA SREDNJIH ŠOL
 ИСПИТ ЗА ПРОФЕСОРА СРЕДЊИХ ШКОЛА

iz skupine predmetov **srbsko-hrvatsko-slovenski jezik in**
 из групе наука
južnoslovanska književnost kot glavni, latinski je-
zik s književnostjo kot stranski predmet, -----
 z oceno **soglasno.**
 са оценом

To diplomu izdajem mi po členu 39 pravil o opravljanju pro-
 Ову диплому издајем по члану 39 Правила о полагању про-
 fesorskih izpitov kot dokaz o opravljenem izpitu.
 фесорских испита као доказ о положеном испиту.

S. n. br. **17629**
 С. н. бр.

17. maja 1935. god

Beograd.
 Београд.

Minister prosvete,
 Министар просвете,

Stevan Curic

Gospod B o r k o Franc se je prijavil, da opravi profesorski izpit, 27. januarja 1935. leta. S pregledom dokumentov je ugotovljeno, da je izpolnil predpise člena 10. pravil o opravljanju profesorskih izpitov, zato se mu je določil izpraševalni odbor, sestavljen iz nastopnih članov:

a) za predmete po členu 19. pravil o opravljanju profesorskih izpitov:

g. direktor Hočevar Kuno za šolsko administracijo,
g. prof. dr. Kolarič Rudolf za nacionalno skupino,
g. prof. dr. Nahtigal Rajko za ruščino,
g. prof. dr. Veber Franc za filozofsko-pedagoško skupino;

b) za predmete po členu 27. pravil o opravljanju profesorskih izpitov:

g. doc. dr. Bradač Franc za latinski jezik in književnost,
g. prof. dr. Kidrič Franc in prof. dr. Prijatelj Ivan za južnoslovansko književnost,
g. prof. dr. Ramovš Franc za srbsko-hrvatsko-slovenski jezik.

Kot domači izdelek je obdelal temo: "Zanimanje za slovensko narodno pesem."

Obči izpit je opravil 10. aprila 1935. leta.

Predaval je 12. aprila 1935. leta v II. razredu I. državne realne gimnazije. Metodska edinica: razlaga Župančičeve pesmi "Na Jurjevo".

Prinosnik

vl. št. p. f. 82831.

Службенички Лист — Službenički List

I. Име и презиме службеника
I. Ime i prezime službenika

Borko Franc. Dokument.

II. Рођен *петнаестог* дана *новембра* месеца *18* *1900. четвгг.*
II. Rodjen *meseca* *1904.* год.*)

у месту *Обреж*, среза *Пtuj.*, бановине *Дравске*
u mestu *sreza* *banovine*

III. Народност *југослов.* вера *рим. kat.* завичајност *Обреж.*
III. Narodnost *vera* *zavichajnost*

Положај у државној служби, категорија и група, место службовања**)
средњешколски наставник (suplent) na drz. klas. gimn. u Mariboru.

Положај у државној служби, категорија и група, место службовања**)
prof. VIII. pol. stup. na real. gimn. u Mariboru
prof. VIII. pol. stup. na drz. neprop. mes. real. gimn. u Mariboru.

Фотографија службеника, сваке десете године — Fotografija službenika, сваке desete godine.

(Формат — Format 5 × 7)

Године *1933.*
Godine

Године
Godine

Године
Godine

Године
Godine

--	--	--	--

*) Број дана у месецу и јединице и десетине у броју година исписати словима.
*) Сваку промену положаја, односно категорије и групе, уписивати редом једно за другим. Ова рубрика треба на први поглед укратко да покаже последње звање и положај службеника.
*) Број дана у месецу и јединице и десетине у броју година исписати словима.
**) Сваку промену положаја, односно категорије и групе, уписивати редом једно за другим. Ова рубрика треба на први поглед укратко да покаже последње звање и положај службеника.

Планом 22. Закона о установљењу нових Државних монопола од 3. августа 1893. год. одређује се казна за штампаре, који се ухвати да штампа овај формулар, пре до десет година робије (§ 145. Кривичног Закона).
Planom 22. Zakona o ustanovljenju novih Drzavnih monopola od 3. avgusta 1893. god. odredjuje se kazna za stampara, koji se uhvati da stampa ovaj formular, pre do deset godina robje (§ 145. Krivichnog Zakona).

Пена 3 дин.
Сена 3 дин.

Издање и штампа Државне штампарије Краљевине Југославије.
Izdavanje i stampa Drzavne stamparije Kraljevine Jugoslavije.

XIX. Godišnje ocene
XIX. Godišnje ocene

Редни број Redni broj	Година Godina	Оцена Ocena	Чија је одлука Čija је odluka	Датум и број Datum i broj	Редни број Redni broj	Година Godina	Оцена Ocena	Чија је одлука Čija је odluka	Датум и број Datum i broj
193	1936	prav dobro	privatna ko mislija u fi	27. 282 7. 9. 1937					
2.	1937	Zadovolj nije	Privatn. oc. Radmis. pri van. spr. u ljub.	22. IV. 1938. Gov. br. IV-49/1-39					
3.	1938	ne xado- voljije	- " -	Gov. br. IV-11/18-39 17. IV. 1939.					
4.	1939	Zadovoljije	- " -	5. VII. 1940. Gov. br. IV. 8/182					

XX. Дисциплинске и друге казне (орган који је изрекао казну, датум и број пресуде или одлуке, кривица и казна и евентуално предходно удаљавање од дужности).

XX Disciplinae i druge kazne (organ koji je izreкао kaznu, datum i broj presude ili odluke, krivica i kazna i eventualno predhodno udalјavanje od dužnosti)

1.) Upravno sodišće za travsko banovino u Celvi D 5/39/14. marca 1939
zakradi discipl. prestopka po § 72, 183 in 188 t. 1 zak. o mad. (na koncu ž. l.
1937/38 je svojim aktom u 1938 t. dal osaki za otovo 11 ev. svoje knjige, Pesem in Slov. za
tik "z neprijetno vsebino): obsojen po § 189/1 zak. o mad. na 5% xmanjtanje
prejemkov za dobo 6 mesecov in po § 227 n. z. na placilo stroškov disc. post.

PRIJAVA

V Pr ok u p l j u dne 17. sušca/III/ 1945.

Prijavitelj; Priimek in ime: B o r k o F r a n c e
Rojstni podatki: 29. listopada/XI./1904. leta.
Poklic: profesor gimnazije.
Sedajni naslov: Pr ok u p l j e, Gimnazija - Jug Bogdanova ulica.
Stan (samski, oženjen itd.): oženjen
Zadnje bivališče v Sloveniji, kraj: Maribor ob Dravi. okraj Maribor, levi breg.
Aretiran (kdaj in kje?): v Mariboru dne 25. malega travna/IV/ 1941. leta.

Zapori in taborišča ter doba pridržanja: V Mariboru, taborišče v Melju/kasarna/, kjer sem bil zaprt do šestega junija/VI/1941.

Deportiran (kdaj in iz katerega taborišča oz. zapora?): Izgnan iz Maribora ob treh popoldne dne šestega junija v kamionu s prvim transportom do Slovenske Bistrice.

Kam deportiran? Od tod dalje z vlakom v Arandjelovac in slednjič v Jagodino.

Imena skupno s prijaviteljem izgnanih svojcev z navedbo letnic rojstva:

1) <u>Lucija Borko, žena-1907. leta.</u>	5) <u>Slokan Anica, svakinja-1911. leta.</u>
2) <u>Elko Borko, sin-1934. leta.</u>	6) <u>Slokan Zalika, svakinja-1921. leta.</u>
3) <u>Marija Borko, hčerka-1936. leta.</u>	7)
4)	8)

Kateri od izgnanih svojcev so bili posebej in v drugem času aretirani, zaprti; kdaj in kje?

Vsi izgnani svojci so bili aretirani ob pol dvanajsti uri ponoči 5. VI. na stan v stanovanju Borka Franca in prepeljani v kamionu v meljsko taborišče in drugi dan s prvim transportom pregnani v Srbijo.

V Sloveniji utrpjena škoda (valuta 6. IV. 1941):

na premočninah din. circa 150.000 din.

na nepremičninah XXXXXXXXXXXXXXX

skupaj din. Sto petdeset tisoč din.

Imena in bivališča prijavitelju znanih zločincev t.j. povzročiteljev in izvrševalcev aretacij, surovosti, izгона ter imena in bivališča njihovih pomagačev (domači kulturbundovci)

Mariborski Gestapo, Policisti z mrtvaško lobanjo so se menjavali. vsakih štirinajst dni se je pojavila iz Gradca na kamionu nova četa, ki so se po svoji krutosti in surovosti odlikovali in razlikovali med seboj. Od domačih črnosrajčnikov je bil znen zloglasen nemčur Rozman, bivši nastavljenec Nabavljalne zadruge v Mariboru, domači kulturbundovci, ki so imeli med gimnazijsko mladino svoje privržence, imajo svoje umazane prste vmes pri lovu na profesorja istega dne.

(Kratek opis dogodkov. Način aretacije, ravnanje v zaporih in taboriških kakor Šikane, zasramovanja, mučenja itd. prijavitelja in drugih oseb, doživljeni oz. znani pomembni dogodki sploh z navedbo imen, event. različna usoda svojcev, vloga domačih kulturbundovcev in drugih pomagačev okupatorja, preganjanja od strani okupatorjev in njihovih pomagačev po deportaciji. Podpis prijavitelja in dveh prič z naslovi, ter podpis zasljevalca. — Event. dokumente, potrdila, fotografije itd. po možnosti priložiti).

Iz Slavonskega Broda sem se vrnil na dom svoježene v Braslovčah. Tu me je takoj drugi dan po odhodu v Maribor — kakor sem zvedel pozneje — od nje — iskal Gestapo. V Mariboru sem še bil teden dni prost, dokler niso potrkali na moje stanovanje gestapovska puška kopita ob treh popoldne 25. aprila. Pretresli so me in moje stanovanje, če ni v njem orožja. Niso mi dali, da bi dolgo iskal stvari, ki so mi jih rekli vzeti s seboj, brž sem moral v zunaj čakajoči kamion. V Njem sem zagledal svojega direktorja. Spregovoriti nismo smeli besede. Med vožnjo po ulicah smo pobrali vse profesorje, kolikor so jih gestapovci imeli napisanih na listu in so bili slučajno doma. Pot je kazal neki domači nemčur. Najprej so nas odložili v hiši, kjer je imel Gestapo svoje pisarne. Na Zrinjskem trgu, ko smo čakali, kaj bo z nami, je mene neki gestapovec prvega izbral, da sem šel po drva in da sem pometel sobo. Ko so nam vzeli vse podatke neki zadirčni Prusi, ki jih je bilo težko razumeti, in je medtem prispel drugi kamion profesorjev, so nas zvečer ob osmih prepeljali v meljsko kasarno. Tu smo zopet bili pozvani pred stol, kjer so nam vzeli podatke. Ves čas zapora — zlasti v prvih dneh, ko so nas stražili zamučeni — jedins zasramovanje zdesirani policisti mi je bilo dosti pretrpeti in potrpeti; čistili smo stranišča, prenašali smo brec gestapovskih okovanih škornjev, enkrat sem moral s tovarišem Gruntarjem pomesti vse stopnice, ker sva bila zasačena ob oknu. Pokazal sem mu svojo mater, ki se je iz Središča pripeljala, ko jeslišala, da sem v zaporu. Noči, ko so nemški tarski zlikovci sami sežgali nemški avto in zato bili polovljeni nedolžni in do krvi pretepeni v bunkerju pod nami, tistih krikov v noči. menda nebo nihče po zabil. Šikane, strahovanje z različnimi znamenji, zaničevanje in poniževanje človekovega dostojanstva je bilo na dnevnem redu. V raciji nalovljene mariborske pocestnice so nam bile dodeljene. Varali so nas s pristopom v Heimatsbund, da bomo izpuščeni in postavljeni kam v Avstrijo. Hrano, ki smo jo prejeli, so ženam od plačozatga odtrgali. Za mesec maj je moja žena prejela samo šest sto din. Na pred večer izгона so izselili moje stanovanje, v pol ure jemorala po noči biti vsa družina z dvema kovčegoma in s spečo deco v temnem kamionu. Na to nismo bili prepavljeni, ker smo bili rodom že od dedov in pradedov daljeto zmeroma Štajerske. A ravno nas no prve nagnali. Tisto noč sta spali pri moji ženi slučajno dve njenini sestri, ki je vsaka imela svoj šivalni stroj, shranjen pri meni. Nič ni pomagalo, morali sta zraven. Ena jehotela pobeogniti skozi okno, a je gestapovec nameril njeno puško. Vrata so zapečatili. Vrednost trisobnega stanovanja z opremo in vsemi predmeti/triješivalni stroji, kuhinjska posoda, umetniške slike, zavese, preproge, obleka, posteljnina, perilo/so gestapovci sami ocenili nad sto dvajset, 120/tisoč. Najgroznejše je bilo tisto noč, ko so nas z družinami vred zaprli po noči v bunker, kjer smo a drugega dne z jokajočo deco čakali, da nas preženejo v nepotovo smer. Črn kamion so nas strpali ob bajonetih in nas zakrili kot da nas peljejo na morišče. Ker še ni bilo preko Drave železniškega mosta, smo bili prepeljani v groznem prahu in vročini zaprtih kamionov a Slovenske Bistrice in potem z vlakom do Zagreba, kjer smo dobili večerjo, dalje proti Slavonsem Brodu in na jug proti Sarajevu v živinskih vagonih in v Srbijo — Arandjelovac. Po dveh dneh pa v Jagod no, ker so nas kot cigane s cunami namestili v Gluhonemem domu. Oddahnili smo si, ko smo prišli iz pesti zverskih gestapovcev, ki so bili Prusi in Avstrijci. Tudi v Srbiji sem bil nekoč za vlade Koste Pečanevih četnikov enkrat priprt, ker sem se podpisal in garantiral za nekoga srbskega fanta Dabića, da ni bil v partizanih. Kijub temu jebil preganjan v Namčijo na delo. Isto tako je bila odgnana na prisilno delo v Dortmund moja svakinja Anica Slokan. Za časa bulgarske okupacije sem imel trikrat pretres stanovanja v Prokuplju. Morali smo čuvati železniško progo in prenašati vso nevoljo močnejšega. Ob svojem pobegu skozi mesto so Nemci obradili in oplenili drugič v teku naše narodne nesreče. Škoda jebila prijavljene odboru za ugotavljanje škod in zločinov okupatorjev v Prokuplju. Drugih morebitnih potrdil, fotografij in dokazov ni v moji posesti. — razen zapiskov v mojem dnevniku, ki jih nameravam uporabiti pri svojem književnem delu.

Priči:

Zasljevalec A. k.:

Izpričuje: prijavitelj:

Vprašalna pola

1.	Rodbinsko ime (očetovo ime) in rojstno ime (dekl. rodbinsko ime)		Borko (Franov) Franc			
2.	Rojstni	dan, mesec in leto	29. novembra 1904.			
		kraj, okraj in okrožje	Obrež pri Gredišcu okr. Ptuj, Maribor.			
		ljudska republika	Slovenija			
3.	Državljanstvo		jugoslovansko			
4.	Narodnost		slovenska			
5.	Stan		poročen			
6.	Premoženjsko stanje		nima			
7.	Rodbinski člani (žena, mož, otroci, starši)	Rojstno ime	sorodstvo	rojstni datum	poklic in mesečni dohodki	premoženjsko stanje
		Lucija roj. Holan	žena	26. X. 1907.	gosposdiinja	nima
		Gabriel	sin	14. XI. 1934.	Sljak	"
		Marija	hči	18. II. 1936.	Sljakinja	"
		Lucijan	sin	6. XII. 1943.	štorek	"
		Tvan	oče	15. V. 1877.	kmet	preostanek
		Elizabeta	mati	19. XI. 1878.	kmetica	20 ka. pape 150.000 din.
S kom živi v skupnem pospodinjstvu		z ženo in otroki				
8.	Kvalifikacija	šolska izobrazba (osnovna, srednja, visoka)	Osnovna šola v Gredišču od 1912-1918 (nedaja s. klas. gimn. od 1918-1926. l. Univerza v Ljubljani od 1926-1930. l.			
		strokovna izobrazba	slavistika (X. skup.)			
		Ali ima kaj strokovnih izpitov in katere	profesorški izpit 2. maja 1935. l. iz slov. jezika t. jugosl. književnosti.			
9.	Znanje jezikov	aktivno	slovenski, ruski, čisti, nemški, latin.			
		pasivno	angleški, italij., bolgarski, poljski, franc.			
10.	Dosedanja javna služba (funkcije, položaji in razvrstitve)	do 6. aprila 1941.	profesor v Mariboru (VIII. p. št.) na štj. realski in klasični gimn.			
		od 6. aprila 1941. do osvoboditve	profesor v Ljubljani - Prokuplje - na štj. real. gimn. (VIII. p. št.)			
		od osvoboditve do vpisa v vprašalno polo	profesor na štj. učiteljski in inšpektor na zavodu v Mariboru (VIII. p. št.)			

Življenjepis Borivo France, sin Franca, rojen v Obrežju pri Fredišču ob Dravi. Moj oče je kmalko hi je imel z materjo Elizo šest otrok: sin Fran je tisti med osvobodilno padlo kot ziter okupacije. Posesnik meri kakih 20 ha zemlje in stari se živijo le ob obdelovanju zemlje. Jez kod najstarejši sin sem po osnovni šoli v Fredišču (1910-18) sedel v klastinu v Mariboru (od 1918-1926) k. sem bil leta 1926-1930 v klastinu v Mariboru (od 1926-1930) sem bil študent filozofske fakultete v Ljubljani. Diplomiral sem kot slavist l. 1930. Nato sem bil št. pendist československe vlade v Pragi od 1930-31. l. Potem hi moral k vojaku, pa sem bil spoznan za nesposobnega (lesne pri) Čehal sem na službo, bil prefekt v Ljubljani (l. 1930-31) in v Mariboru (od apr. 1932-avg. 1933). Spomladi 1933, sem bil z dekretom postavljen za suplenta na kl. gimn. v Mariboru (od 1933-1934) in potem bil profesor na realno gimnazijo v Mariboru (1934-1941) Aprila 1941. so me Nemci jabili in me z družino vred v prvem transportu jekali v Ljubljano (6. junij 1941). V jeseni sem l. 1941 dobil mesto profesorja na kl. real. gimn. v Mariboru sem prišel tu sem služboval vse do osvoboditve. V Mariboru sem prišel 25. maja 1945. in mesec sem bil v službi pri redijski postaji "svobodni Maribor". Potem sem postal delegat uradni govt. v Mariboru (od jul. 1946-nov. 1946) in bil nastavljen kot redni profesor na uč. teji sem v Mariboru. Na istem zavodu se zelim promovirati slovenskim in ruski jeziki. Znova svoje publika se udeležujem kot književnik. Z l. 1934. zbiram pesmi in slovenskih pesni in sem se poutaja leta povetile med drugim praz. Napisal sem več povesti (Frankova planca, debla goroh) in kritice, prevedel sem 12. Lankajev poljbo in mostiče Gladkov. Cement. Sem član društva književnikov in društva za sodelovanje z ZSSR. Že v Sibiriji sem prišel na redne aktivne delne bsovobolne porče (bil v odboru žnidške univerze in Oštabnice) Na kulturnem in prostnem področju redaj sodelujem pri obnovi.

Poleg svojega maternega jezika obvladam več tujih jezikov: ruski, srbski, čehski, poljski, angl., franc., hrv. k. it. g. polj. slava. Štoka. in je slovenskega slovenskih z. pisov. književnosti) Brez č. polj. b. ni je kritična. Rusinski in v. g. p. e. V. S. S. R. sem služboval v Mariboru, kjer živim z ženo in tremi otroki tudi po vrstiti in preganstva v Sibiriji. Z osvoboditvijo nisem sodeloval kakor tudi nikoli iz moje države in volbene. Taht profesor in kulturni delavec želimo služiti naši mladi republiki!

Kratko navodilo za izpolnitev: V življenjepisju je treba navesti: poklic in premoženjsko stanje staršev, kje živijo, s čim se bavijo, kratko naj vsakdo vpiše svoje šolanje in življenje pred okupacijo, podrobneje pa življenje in delo med okupacijo kakor tudi po osvoboditvi.

Opomba: Navedba nepravilnih podatkov ima za posledico kazensko in disciplinsko odgovornost.

18. Decembar 1946.
 Kraj: Maribor.
 Naslov: Trubarjeva ul. 111.
 France Borivo, prof.
 Lastnoročni podpis.

Dokument 14

5 Bibliografija Franceta Borka

Bibliografijo Franceta Borka smo pripravili s pomočjo vzajemne bibliografsko-kataložne baze podatkov COBIB, baze Enote za domoznanstvo, Digitalne knjižnice Slovenije in arhiva objav Franceta Borka, ki ga hranita prof. dr. Elko Borko in UKM v Rokopisni zbirki. Razdeljena je na štiri sklope (poezija; proza; članki, ocene in drugi prispevki; prevodi, priredbe in uredništvo), znotraj posameznega sklopa pa so dela popisana kronološko. Naslov dela je naveden v prvi vrsti, v drugi pa so podatki o viru izida. Skupno jo sestavlja 98 enot. Kljub bogatemu arhivu objav in skrbnemu pregledu virov, v katerih je bibliografiranec objavljajal, zagotovo nismo našli vseh bibliografskih enot. Nekaj Borkovih del ni bilo nikoli izdanih, so pa sedaj na voljo za ogled v UKM v Rokopisni zbirki, Zapuščina Franceta Borka.

Poezija

Leto 1924–1929

Zdaj ko čutim...

Stražni ognji 1, 1924/1925, št. 1, str. 11.

O daj...

Stražni ognji 1, 1924/1925, št. 2, str. 17.

Hrepeneči psalm.

Stražni ognji 1, 1924/1925, št. 3, str. 5.

Zrelo jutro.

Stražni ognji 1, 1924/1925, št. 4, str. 9.

Mavrica.

Stražni ognji 1, 1924/1925, št. 5, str. 10.

Žetev.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 1, str. 12–13.

Nada.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 2, str. 28.

Porodila nas je.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 4, str. 70.

Zora.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 5, str. 87.

Hrepenenje obiskanja.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 6, str. 104.

Indijski vrtovi življenja.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 8, str. 148.

Življenje.

Stražni ognji 2, 1925/1926, št. 8, str. 149.

Dekliška.

Rosna jutra. Maribor: Maturanti drž. gimnazije 1925/26, 1926, str. 3.

Zakaj te ni.

Rosna jutra. Maribor: Maturanti drž. gimnazije 1925/26, 1926, str. 4.

Magnificat.

Slovenec 57, 1929, št. 280, 7. dec., str. 6.

Leto 1931–1938

Psalm.

Vigred 9, 1931, št. 8, 1. avg., str. 186.

Oznanjenje.

Vigred 9, 1931, št. 8, 1. avg., str. 193.

Rešnje luči.

Dom in svet 47, 1934, št. 6/7, str. 313.

Notre Dame de Paris.

Dom in svet 47, 1934, št. 6/7, str. 313.

Pesem iz Slovenskih goric.

V Mariboru: Zveza mladih intelektualcev, 1934 (pesniška zbirka).

Kmečki dvor.

Naš dom 30, 1938, št. 2, str. 106.

Žalostinka.

Naš dom 30, 1938, št. 4, str. 244.

Leto 1939–1941

Domača pesem.

Dom in svet 51, 1939, št. 8, str. 435.

S prvimi ... (6. junija 1941).

Svobodna beseda, 2022, št. 84, oktober, str. 5.

Krik do nebes (v Meljski vojašnici 1941).

Svobodna beseda, 2022, št. 85, november, str. 14.

Vinotok na Hisaru (3. oktobra 1941 na hribu Hisar nad Prokupljem).

Slovensko pesništvo upora: 1941–1945. Knj. 4. Novo mesto: Tiskarna

Novo mesto, Dolenjska založba, 1997.

Leto 1952–1955

Prvomajska pesem.

Delavska enotnost 11, 1952, št. 18/19, 1. maj, str. 4.

Le od kod zdaj nama to?

Koledar Družbe sv. Mohorja, 1953, str. 58.

Tito naš heroj.

7 dni (družinski tednik) 3, 1953, št. 19, 22. maj, str. 7.

Na kmečkem pragu.

7 dni (Večerov tednik) 4, 1954, št. 31, 13. avg., str. 247.

Ko bil sem pastirček.

7 dni (Večerov družinski tednik) 5, 1955, št. 2, 14. jan., str. 28.

Ob dedkovi smrti.

7 dni (Večerov družinski tednik) 5, 1955, št. 13, 1. apr., str. 202.

Ljubitelj malih živali.

7 dni (Večerov družinski tednik) 5, 1955, št. 18, 13. maj, str. 293.

--

Mimo okna

Ms 2061, Zapuščina Stanka Bunca, [med 1920 in 1956], Zbirka rokopisov, redkih in starih tiskov NUK.

S teboj.

Ms 2061, Zapuščina Stanka Bunca, [med 1920 in 1956], Zbirka rokopisov, redkih in starih tiskov NUK.

Proza

Leto 1937–1938

Čar Slovenskih goric.

Jugoslovanski biseri, 1937, št. 1/2, str. 50–53.

Jugoslovanski biseri, 1937, št. 3/4, str. 59–60.

Kipec iz Slov. goric.

Mariborski teden 6, 1937, str. 17–21.

Naj me strela ubije.

Življenje in svet 11, 1937, št. 3, 17. jul., str. 37–43.

Vaška tombola.

Mariborski večernik Jutra 12, 1938, št. 1, 3. jan., str. 2.

Mariborski večernik Jutra 12, 1938, št. 2, 4. jan., str. 2.

Župnik v kinu.

Naš dom 30, 1938, št. 2, str. 69–74.

Profesor Fran.

Naš dom 30, 1938, št. 3, str. 169–172.

Pesniška šola.

Naš dom 30, 1938, št. 3, str. 188.

Na Mariborskem tednu ...

Mariborski teden 7, 1938, str. 14–16.

Podaj mi, dekle, roko ...

Jugoslovanski biseri, 1938, št. 1/2, str. 21–22.

Jugoslovanski biseri, 1938/1939, št. 3/4, str. 59–61.

Študentka.

Življenje in svet 12, 1938, št. 7, 15. avg., str. 102–104.

Življenje in svet 12, 1938, št. 8, 22. avg., str. 118–120.

Leto 1939–1943

Prleška kolednica za Tri kralje.

Jutro 20, 1939, št. 5, 6. jan., str. 3.

Napoleon in grofica Valevska.

Naš dom 31, 1939, št. 1, str. 283–288.

Žrtev spovedne molčečnosti.

Naš dom 31, 1939, št. 2, str. 349–354.

Naš otok v sončnem žaru.

Mariborski teden 8, 1939, str. 17–19.

Labodje v mestnem vrtu.

Mariborski teden 8, 1939, str. 19–21.

Proti Sv. Miklavžu v Jeruzalemskih goricah.

Jugoslovanski biseri, 1939, št. 9/10, str. 135.

Jugoslovanski biseri, 1939, št. 11/12, str. 146.

Jurij se je vrnil ...

Žika 11, 1939–1940, oktober–november, str. [222–223].

Žika 12, 1939–1940, december–januar, str. [25–31].

Vinotok (slovenjegoriški film).

Koledar Nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev, 1940, str. 144–146.

Sin se postavi nad očeta ...

Gruda 17, 1940, št. 9, september, str. 215–216.

Prišel je, prišel je pisani vuzem.

Razori 9, 1940/1941, št. 7, str. 195–199.

Barbara.

Naš rod 12, 1940/1941, št. 4, str. 112–114.

Vprašali so dečica ...

Naš rod 12, 1940/1941, št. 6, str. 177–179.

Na božični večer doma.

Žika 12, 1940–1941, december–januar, str. 3–[9].

Sestra Santa.

Žika 12, 1940–1941, februar–marec, str. 43–[57].

Jurjevski venci ...

Naš rod 12, 1940/1941, št. 8, str. 239–241.

Hram nad klancem.

Mladika 22, 1941, št. 1, januar, str. 1–9.

Mladika 22, 1941, št. 2, februar, str. 41–45.

Mladika 22, 1941, št. 3, marec, str. 73–80.

Mladika 22, 1941, št. 4, april, str. 105–111.

»Prisežem pri živem Bogu!«

Domovina 25, 1943, št. 1, 7. jan., str. 7.

Leto 1947–1950

Jakov Sverdlov.

Vestnik 3, 1947, št. 3, 17. jan., str. 5.

Elektrarna (odlomek).

Vestnik 3, 1947, št. 40, 3. okt., str. 3.

Novo življenje prihaja v našo vas.

Slovenski poročevalec 8, 1947, št. 255, 29. okt., str. 6–7.

Novo življenje prihaja v našo vas.

Prosveta 39, 1947, št. 248, 19. dec., str. 4.

Prosveta 39, 1947, št. 249, 22. dec., str. 4.

Valolom (odlomek).

Vestnik 4, 1948, št. 1/2, 1. jan., str. 5.

Sej, kmetič, sej!

Slovenski poročevalec 9, 1948, št. 3, 4. jan., str. 3–4.

Podnajemnica.⁵

Vestnik 4, 1948, št. 27, 31. mar., str. 3.

Vestnik 4, 1948, št. 28, 3. apr., str. 3.

Vestnik 4, 1948, št. 29, 7. apr., str. 3.

Vestnik 4, 1948, št. 30, 9. apr., str. 2.

⁵ Novela nagrajena: MLO Maribor ob razpisu Prešernovega literarnega natečaja.

V delavski gimnaziji.⁶

Delavska enotnost 4, 1948, št. 41, 8. okt., str. 4.

Delavska enotnost 4, 1948, št. 42, 15. okt., str. 6.

Kajžarica.

Nova obzorja 2, 1948, št. 4/5, str. 209–214.

Borisova kitara.

Naša žena 5, 1948, št. 4, str. 116–118.

Borisova kitara.

Prosveta (ZDA), 1949, št. 35, str. 126–131.

Obiskali smo Strnišče.

Tovariš 6, 1950, št. 1, 6. jan., str. 5.

Silva je verjela ...

Požgana Radovna in druge zgodbe. V Celju: Družba sv. Mohorja, 1950, str. 109–117.

Poldek in Milena.

Mladina 8, 1950, št. 15, 9. apr., str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 16, 12. apr., str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 17, 19. apr., str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 18, 26. apr., str. 4.

Mladina 8, 1950, št. 19, 3. maj, str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 20, 10. maj, str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 21, 17. maj, str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 22, 24. maj, str. 4.

Mladina 8, 1950, št. 23, 31. maj, str. 3.

Mladina 8, 1950, št. 24, 7. jun., str. 4.

Gorička korenika.

Nova obzorja 3, 1950, str. 468–489.

Ob Homerjevi Iliadi.

Vestnik 7, 1951, št. 125, 30. maj, str. 4.

⁶ Podpisan kot Ž. A.

Vino v naši pesmi.

Vestnik 7, 1951, št. 280, 28. nov., str. 7–8.

Spomini na Ivana Cankarja.

Vestnik 7, 1951, št. 289, 11. dec., str. 2.

Vestnik 7, 1951, št. 290, 12. dec., str. 2.

Na zatožni klopi.

Nova obzorja 5, 1952, str. 724–735.

Med njima je cvetela roža.

Večer 10, 1954, št. 306, 31. dec., str. 10.

Vijolica in marjetica.

Maribor: Obzorja, 1955 – 44 str. – (Pravljica; 42).

Članki, ocene in drugi prispevki

Z letalom nad Mariborom.

Razori 7, 1938/1939, št. 1, str. 51–54.

V minuti molka ...

Vestnik 1, 1945, št. 17, 30. jun., str. 4.

M. E. Saltykov-Ščedrin: Gospoda Golovljovi.

Nova obzorja 2, 1949, št. 11, str. 529–532.

Nekaj misli o umetniškem ustvarjanju.⁷

Vestnik 6, 1950, št. 101, 28. apr., str. 2–3.

Vestnik 6, 1950, št. 103, 30. apr., str. 3.

Ženitovanjski običaji v Obrežu.

Koledar Družbe Sv. Mohorja, 1954, str. 130–143.

⁷ Odziv na članek je podal Kajetan Kovič v članku »Nekaj besed k diskusiji o kulturnih problemih«, ki je bil objavljen v *Vestniku* (leto 6, št. 111, 11. maj 1950, str. 2–3).

Med prvimi v osvobojenem Mariboru.

7 dni (Večerov družinski tednik) 5, 1955, št. 18, 13. maj, str. 283.

7 dni (Večerov družinski tednik) 5, 1955, št. 19, 20. maj, str. 303, 308–309.

7 dni (Večerov družinski tednik) 5, 1955, št. 20, 27. maj, str. 322.

Prevodi, priredbe in uredništvo

Srednja šola / urejuje France Borko.

Naš dom 30, 1938, št. 2, str. 124.

Gladkov Fedor Vasil'evič: Cement / Fjodor Gladkov; [poslovenil France Borko].

Ljubljana: Cankarjeva založba, 1947. – 294 str.

Brontë, Charlotte: Sirota iz Lowooda / Napisala Charlotte Brontë; [prevedla France Borko in Ivan Dolenc].

Maribor: [Večer], 1955. – 628 str.

Od kod fižolu črni šiv.⁸

Slovenski vestnik 10, 1955, št. 15 (677), 16. apr., str. 5.

Verne Jules: Carski sel / Jules Verne; [po prevodu A[notna] R[atajca] priredil France Borko].

Maribor: Obzorja, 1955. – 267 str.

Ruskin John: Kralj Zlate reke / John Ruskin; [prevedel France Borko ; ilustriral Fritz Kredel].

Maribor: Obzorja, 1955. – 62 str. – (Pravljica; 32).

Očarljiva Ilonka / [prevedel France Borko ; ilustriral Lajči Pandur].

Maribor: Obzorja, 1955. – 102 str. – (Pravljica; 40).

Ali Baba in štirideset razbojnikov / [prevedel in priredil France Borko ; ilustriral Jože Ciuha].

Maribor: Obzorja, 1956. – 69 str. – (Pravljica; 62).

Kovanove dogodivščine / [prevedel France Borko ; ilustriral Maks Kavčič].

Maribor: Obzorja, 1956. – 72 str. – (Pravljica; 56).

⁸ F. Borko prevedel iz Grimmovih pravljic.

6 »Besede in izrazi iz središčanskega govora«

Seznam srediških narečnih besed in izrazov je France Borko pripravil na pobudo Frana Saleškega Finžgarja za povest *Hram nad klancem*, ki je izhajala v *Mladiki* leta 1941. Prepis sledi originalnemu seznamu izrazov, ki ga hrani UKM v Rokopisni zbirki, Zapuščina Franceta Borka.

biležnik = župan	mrnjavost = turobnost
blihniti = udreti	mezlikast = marogast od biča
bezjaški = hrvaški	maclek = kladivce
bohnečki = prekmurski	navelj = kup sena narba = zapah pri hlevjih vratih
bratva = trgatev	najga = ostanek pijače
cintor = pokopališče	nabunkati, nabuhati = s pestjo biti
časek = trenutek	omihljavati se, ostrebati = oklevati
čehak = fant	ograd = vrt, sadovnjak
čeglesti toča = pobije	oroslan = rogovilež, trmoglavež
čeliti = mlatiti žito	odvečera = proti večeru
čemernjak = jezljivec, čemer = jeza	odsanužiti = odkolovratiti
čislo = rožni venec	parma = skedenj, šupa, lopa
drečen = plečat	pilka = čep pri sodu
drvjača = velika sekira	penezi = denar, zeksar, šestica
drnjezgati = nadlegovati	prikrediti = pripraviti
durniti = poginiti	plantati = šepati
goričanec = viničar z vrhov	plug = oral
govnecati = godrnjati	presmec = butara za cvetno nedeljo
gožvica = vrbova šiba za streho	podkapjača = uta, klonica, veža
gudek = prase	poldrvenka = pol mernika
gostovanjščarji = gostje	priklet = veža
hantalažiti = brundati	povitice = potice
hitati se = metati se	prečice = povprek, bliže
hrastiti se = prsiti se, šopiriti	popaščiti se = podvizati se
hram = hiša, poslopje	pozavčin = vabi na gostijo
huliti = zmrđovati se užaljeno	pomelaj = nepovabljen gost
jalen = nevošljiv	podurniti = potopiti
jezero = tisoč	pokopič = mož, ki nosi mrliča
jezičnjak = širokoustnež	pojdočki = mimogrede
kokot = petelin	puc = konjederec
kolomija = kolovoz	ritovina = debeli del debla
kmesti = do smrti	rasohe = senene vile iz lesa
kotač = kolo	radoseja = veliko rešeto
kršeli = srbečica v zadnjici	robača = srajca
križak = mreža za ribe	rihljati = lanene glavice smukati
kučkovnat = sestavljen cvet	ročenica = tram ostrejša
kumen = ognjišče	skolebati se = skobacati se
kršmeriti se = muzati se	sedelo = greda v kurniku
lagvič = sodček	sprotiletje = pomlad
likof = konec dela	svrž = veja, rogovila
miškulant = lopov	

svaja, svajevati se = prepir, prepirati se
svora = veže dele voza
skapati = popadati
smledav = bledoličen
svatevca = družica
solač = sulec
sep = nasip
svintence = spodnje hlače
smuka = na njej se vleče plug in brana
svetec = svetnik, svetešnji = prazničen
sanik = tir za sani
šleviti = gobezdati
štirka = sodček 100 litrov
šrec = zapreka gostom
ščepci = prsti
štrtinjak = sod do 400 litrov
škrljak = klobuk

travnjača = rjuha za travo
tenice = ograja pri studencu
trlja = terica lanu
utrinja = ženitovanjsko pismo
vdiljem = venomer
vejača = vevnica
voder = posoda za brusni kamen
vojke = vrvi
vrhnje = smetana
vuzmenica = kres za veliko noč, vuzem
vratnik = kjer orač obrača na njivi
zdručen = seseden
zaginiti = shujašati
zobačkati, zobače = grabljati, grablje
zatič = zamašek
žvale = uzda brzde
žvordati = žuboreti = čopotati

O profesorju dr. Elku Borku

Prof. dr. Elko Borko, priznani slovenski ginekolog in predavatelj na medicinskih fakultetah v Ljubljani in Mariboru, je s svojim delom in strokovnim znanjem postavil temelje sodobne ginekološke prakse v Sloveniji. Leta 1963 je začel delati na oddelku za ginekologijo Splošne bolnišnice Maribor. Specializiral se je na področju reproduktivne medicine, kontracepcije in zdravljenja neplodnosti, s čimer je pomagal uveljaviti Maribor kot ključno središče za tovrstne postopke. V letih od 1974 do 1990 je bil predstojnik Klinike za ginekologijo UKC Maribor. S svojim pedagoškim in strokovnim delom je pomembno prispeval k razvoju slovenskega zdravstva, za kar je prejel številna priznanja, med drugim leta 2002 častni znak svobode Republike Slovenije, leta 2008 naziv zaslužnega profesorja Univerze v Mariboru in leta 2024 zlati grb mesta Maribor. Še vedno je izredno dejaven kot predsednik Medikohistorične sekcije Slovenskega zdravniškega društva in ljubiteljski raziskovalec zgodovine medicinske stroke in lokalne zgodovine.

FRANCE BORKO

(1904–1956)

VALERIJA STOPAR (UR.)

Univerzitetna knjižnica Maribor, Maribor, Slovenija
valerija.stopar@um.si

Osmi zvezek zbirke Osebnosti se osredotoča na življenje, delo in zapuščino Franceta Borka, učitelja in literarnega ustvarjalca, ki je v prvi polovici 20. stoletja s svojo predanostjo pisanju in kulturnemu življenju zaznamoval predvsem tedanjo mariborsko skupnost. Uvodni del publikacije oriše njen namen ter predstavi značilnosti Borkove osebne zapuščine, ki jo hrani Univerzitetna knjižnica Maribor v svoji Rokopisni zbirki. V osrednjem delu avtor na podlagi dokumentov iz zapuščine in drugih virov predstavi Borkovo življenjsko pot in njegovo ustvarjanje. Biografski pregled poleg slikovnega gradiva dopolnjuje tudi izbor dokumentarnega gradiva Franceta Borka, ki je predstavljeno v posebnem poglavju. Pomemben del publikacije je tudi bibliografija Franceta Borka, ki sistematično in pregledno predstavlja njegovo pisno ustvarjanje. Kot poseben dodatek pa služi seznam srediških narečnih besed in izrazov, ki ga je France Borko pripravil na pobudo Frana Saleškega Finžgarja.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ukm.3.2024](https://doi.org/10.18690/um.ukm.3.2024)

ISBN
978-961-286-934-2

Ključne besede:
življenje Franceta Borka,
delo Franceta Borka,
zapuščina Franceta Borka,
biografija Franceta Borka,
bibliografija Franceta
Borka

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ukm.3.2024](https://doi.org/10.18690/um.ukm.3.2024)

ISBN
978-961-286-934-2

Keywords:
the life of France Borko,
works of France Borko,
France Borko's legacy,
biography of France Borko,
France Borko's
bibliography

FRANCE BORKO (1904–1956)

VALERIJA STOPAR (ED.)

University of Maribor Library, Maribor, Slovenia
valerija.stopar@um.si

The 8th book of Personalities (orig. Osebnosti) focuses on the life, work, and legacy of France Borko, a teacher and writer who, in the first half of the 20th century, significantly influenced the cultural life of Maribor with his dedication to writing and cultural participation. The Introduction addresses the purpose of this publication and presents the characteristics of Borko's legacy, preserved in the Manuscript Collection of the University of Maribor Library. The central part of the publication is the presentation of Borko's life and work, based on various documents and other sources. The biographical overview is complemented by a selection of Borko's documentary materials, showcased in a separate chapter. Another important component is his bibliography, which systematically and comprehensively presents his life and work. As a special addition, the publication includes a list of dialect expressions from the Središče ob Dravi area, which Borko compiled on Fran Saleški Finžgar's request.

University of Maribor Press

Univerza v Mariboru

Univerzitetna knjižnica Maribor